

LUNDS
UNIVERSITET

Mer feminism i utrikespolitiken?

- *En jämförande analys av Sveriges utrikespolitik före och efter deklARATIONEN av den feministiska utrikespolitiken*

Masteruppsats i statsvetenskap – STVM25
Lunds universitet VT 2019
Författare: Jessica Mattisson
Handledare: Douglas Brommesson

Abstract

In 2014, Sweden became the first country to promote and implement what became known as a “feminist foreign policy”. The concept was entirely new and was heavily discussed and questioned by both media and the international society at the time. This study seeks to explain whether the declaration of a feminist foreign policy agenda has brought any difference in the government’s policies. Is the foreign policy declared by Stefan Löfven’s government (2014-2018) more feminist than previous governments? This study aims to answer this question by investigating the foreign policy articulated by three separate governments leading up to and including the Löfven government. A comparison is then made to ascertain whether the declared feminist foreign policy actually brought on a higher degree of feminism in the foreign policy agenda or not. The research was carried out by using applied thematic analysis, together with this paper’s theoretical framework: feminist international relations theory and to a small degree foreign policy analysis. The material consists of public texts released by the governments, such as foreign policy declarations etc. In this study it is determined that feminism has existed in Sweden’s foreign policy even before the declaration, but, has been given a larger place in the foreign policy agenda after the declaration. Furthermore, the declaration has meant that women are, to a higher degree, explicitly mentioned in the foreign policy declarations.

Keywords: Feminist foreign policy, Swedish foreign policy, Feminist IR-theory and Applied thematic analysis.

Antal ord: 19 984

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	2
1.2 Empiriskt material.....	2
1.3 Avgränsning.....	2
1.4 Tidigare forskning.....	3
1.5 Disposition.....	4
2. “Setting the scene” – svensk utrikespolitik i förändring, eller?.....	5
2.1 Svensk utrikespolitisk profil förr.....	5
2.2 Svensk utrikespolitisk profil i nutid.....	6
3. Teoretiska utgångspunkter.....	8
3.1 Feminism och utrikespolitik.....	8
3.1.1 Feminism som perspektiv på IR.....	8
3.2 Utrikespolitiskt beslutsfattande och utrikespolitisk analys.....	13
3.2.1 Möjligheter för utrikespolitisk förändring.....	14
3.2.2 Relationen mellan utrikespolitiskt beslutsfattande och internationella relationer... ..	15
4. Metod och design.....	16
4.1 Applied Thematic Analysis.....	16
4.1.1 Varför ATA?.....	17
4.2 Att hitta teman.....	18
4.3 Validitet och reliabilitet.....	19
4.4 Uppsatsens tematiska ramverk.....	20
4.4.1 Genomgång av kodstrukturen inför analysen.....	21
5. Analys.....	22
5.1 Mänskliga rättigheter.....	22
5.1.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006.....	22
5.1.2 Alliansregering 2006–2010.....	23
5.1.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018.....	24
5.2 Säkerhet.....	25
5.2.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006.....	25
5.2.2 Alliansregering 2006–2010.....	27
5.2.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018.....	27
5.3 Ekonomisk utveckling.....	29
5.3.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006.....	29
5.3.2 Alliansregering 2006–2010.....	29
5.3.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018.....	31

5.4 Påverkan av konflikt.....	32
5.4.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006.....	32
5.4.2 Alliansregering 2006–2010	33
5.4.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018.....	34
5.5 Fredsprocesser	35
5.5.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006.....	35
5.5.2 Alliansregering 2006–2010	37
5.5.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018.....	38
5.6 Möjliga förklaringsfaktorer till förändringar i den svenska utrikespolitiken.....	39
6. Har deklarationen av FUP lett till tydligare feminism?	42
7. Sammanfattande analytiska reflektioner	43
8. Slutsats	44
9. Källförteckning.....	45
10. Appendix: Kodbok	53

1. Inledning

It's time to become a little braver in foreign policy. I think feminism is a good term. It is about standing against the systematic and global subordination of women
– *Margot Wallström*.¹

Sverige anses vara ett av världens mest jämställda länder, landet rankas till exempel i topp när European Institute for Gender Equality (EIGE) rankar jämställdheten i Europeiska Unionen (EU).² Sverige har till och med, både ironiskt och på allvar, kallats en ”moralisk stormakt” med anledning av sitt arbete för ett utvidgat humanitärt bistånd, ekonomisk utjämning samt kvinnor- och barns rättigheter.³ Svensk jämställdhet har dock inte växt fram av sig själv. Genom att förbli neutrala under kalla kriget, stödja avkoloniserings processen under 1900-talet, undvika starka militära åtaganden gentemot Nato och andra allianser i det nya årtusendet och historiskt, samt genom Sveriges arbete med organisationer som driver jämställdhetsfrågor, har en svensk jämställdhetspolitisk agenda växt fram under lång tid.⁴ År 2014 tog Sverige ytterligare ett steg, genom att bli första landet att föra fram en röst för feminism i internationell politik – genom deklARATIONEN av den Feministiska Utrikespolitiken (FUP).

Deklarationen av en distinkt feministisk utrikespolitik signalerar en förändring från traditionella elitorienterade utrikespolitiska praktiker och diskurser, mot en politisk ram som styrs av normativa och etiska principer.⁵ Tanken att basera hela den utrikespolitiska strategin på feministiska normer och etik är helt ny och något inget annat land tidigare gjort. Eftersom begreppet var nytt, saknades det en allmän uppfattning om vad deklARATIONEN innebar – vilket också uppmärksammades på den internationella arenan, med allt från hyllningar till stora frågetecken och upprördhet.⁶ Vad innebär egentligen en feministisk utrikespolitik? Ytterligare en fråga som framfördes var: vad tillför egentligen feminismen till utrikes- och säkerhetspolitiska perspektiv?⁷

Att lansera en feministisk utrikespolitik kan ses som en radikal politisk förändring. Men å andra sidan kan deklARATIONEN ses som innesluten i de bredare globala ansträngningarna att främja jämställdhet på den internationella arenan. I deklARATIONEN fastställer regeringen att jämställdhet inte bara är ett mål i sig självt utan är också essentiellt för att kunna uppnå regeringens andra övergripande mål så som fred, säkerhet och hållbar utveckling.⁸ Frågan kvarstår dock vad FUP verkligen innebär. Har deklARATIONEN medfört någon reell förändring i den utrikespolitiska agendan eller är det bara ännu ett sätt för Sverige att visa prov på en ideologisk särställning inom det internationella samfundet. Har feminism verkligen tagit större plats i utrikespolitiken efter deklARATIONEN av FUP?

Det är i dessa funderingar som denna uppsats kommer ta sitt avstamp. Sverige är ett av de ledande länderna i kampen om jämställdhet och feministiska värderingar. Därför ifrågasätts huruvida tidigare regeringar inte också fört någon form av feministisk utrikespolitik. Finns det verkligen någon skillnad i den nuvarande uttalade feministiska utrikespolitiken mot den utrikespolitik förd av tidigare svenska regeringar? I och med att Sverige är så högt ansett när

¹ Nordberg. 2015.

² EIGE. 2017.

³ Bjereld. 2016: 17.

⁴ Regnér. 2017.

⁵ Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016: 327.

⁶ Egnell. 2016: 563.

⁷ Ibid.

⁸ Regeringskansliet. 2015b.

det gäller jämställdhet och feministiska värderingar borde, i min mening, detta avspeglats i all politik även i utrikespolitiken. Det är därför av intresse att undersöka huruvida deklARATIONEN av en feministisk utrikespolitik medfört någon utrikespolitisk förändring? Vilket var Regeringen Löfvens (2014–2018) syfte med deklARATIONEN. Denna uppsats syftar därför till att undersöka och diskutera huruvida deklARATIONEN verkligen medfört någon politisk förändring i den utrikespolitiska agendan.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka och analytiskt diskutera det utrikespolitiska budskapet som artikuleras av tre skilda regeringar, med särskilt fokus på feministiska idéer inom olika tematiska områden. Med andra ord avser uppsatsen att utröna det huvudsakliga innehållet i de olika regeringarnas utrikespolitik, särskilt gällande idéer om feminism i de tematiska områdena uppsatsen utgår ifrån. Detta genomförs för att sedan kunna jämföra huruvida deklARATIONEN av FUP faktiskt inneburit att en högre grad av feminism anammats i utrikespolitiken. Målet är således att utreda huruvida regeringen Löfvens (2014–2018) utrikespolitik är mer feministisk jämfört med tidigare regeringars. För att tydligt operationalisera syftet med denna uppsats ställs följande frågeställningar:

- Ledde regeringen Löfvens (2014–2018) deklARATION av en feministisk utrikespolitik till en tydligare feminism inom det utrikespolitiska området?
- Hur kan vi förklara en sådan grad av förändring i den deklarerade feministiska utrikespolitiken?

1.2 Empiriskt material

Det primära empiriska materialet består av de svenska regeringarnas utrikesdeklARATIONER. Dessa utgör de mest lämpade analysdokumenten för det ovannämnda syftet: att hitta huvudidéer i regeringarnas utrikespolitiska agenda samt kartlägga huruvida feministiska idéer tagit större plats i utrikespolitiken efter deklARATIONEN av FUP. UtrikesdeklARATIONERNA är också de officiella dokument som bäst beskriver regeringarnas aktuella utrikespolitik. Utöver utrikesdeklARATIONERNA kommer uppsatsen även använda sig av annat material utgivet av de olika regeringarna. Detta material kommer utgöras av utrikespolitiska handlingsplaner, rapporter och uttalanden från ledande ministrar i de utvalda regeringarna. Detta material kommer användas för att ytterligare stärka uppsatsens reliabilitet då utrikesdeklARATIONERNA inte är tillräckligt uttömmande för att utgöra den enda källan.

Det empiriska materialet kommer tolkas med hjälp av uppsatsens teoretiska och metodologiska ramverk. Relevanta analytiska verktyg⁹ kommer appliceras på de olika teman som utgör uppsatsens analytiska ramverk.

1.3 Avgränsning

En avgränsning till tre olika regeringar görs, där en mandatperiod per regering kommer att analyseras. Arbetet avgränsas till endast tre regeringar för att kunna göra en mer djupgående

⁹ Begreppet används i metaforisk bemärkelse i denna uppsats, det handlar alltså om metodologiska/analytiska verktyg.

analys, där ett större material kommer kunna tillämpas. De regeringar som valts ut är socialdemokratisk regering mellan 2002–2006, borgerlig alliansregering mellan 2006–2010 samt rödgrön koalitionsregering mellan 2014–2018. Att använda den borgerliga alliansregeringens första mandatperiod mellan 2006–2010 var ett aktivt val. Valet motiveras av att Sveriges första nationella handlingsplan för genomförande av Förenta Nationernas (FN) säkerhetsresolution 1325 antogs 2006, och för att resolution 1820 tillkom 2008. Därför anses denna period vara av särskilt intresse för denna uppsats eftersom kvinnofrågor fick större plats internationellt under denna period.

Uppsatsen avgränsas till att analysera 5 teman för att kunna göra en djupare och mer specificerad analys. Vilka teman och hur dessa har valts beskrivs närmare i kapitel fyra, som handlar om uppsatsens tematiska ramverk. I det valda materialet finns flertalet teman vilka inte valts att analyseras. Dessa utesluts dels på grund av att arbetets omfång och tidsmässiga karaktär inte är tillräckligt stor för att analysera alla teman, samt på grund av att vissa teman, enligt författaren, anses irrelevanta för uppsatsens syfte.

1.4 Tidigare forskning

Eftersom FUP lanserades först år 2014 är forskning kring ämnet fortfarande något begränsat. Men ett fåtal artiklar vilka behandlar samt redogör för och utvärderar deklARATIONEN återfinns i forskningslitteraturen. Statsvetarprofessorerna Karin Aggestam och Annika Bergman-Rosamond¹⁰ har skrivit en artikel som diskuterar konceptet. De menar att deklARATIONEN av FUP kan ses som en politik som främjar en ”motvinds agenda”, där FUP ses som ett entreprenörskap av normer som för med sig en rad etiska möjligheter och utmaningar.¹¹ Bergman-Rosamund lyfter också fram vad hon kallar för ”gender cosmopolitanism”¹² och framhåller att FUP tenderar att bli ”elitistisk” och ”baserad på svenska referensramar” av vad jämställdhet innebär.¹³ Filosofie professor Robert Egnells artikel ”Feministisk utrikespolitik i teori och praktik”¹⁴ beskriver vad en feministisk utrikespolitik faktiskt innebär. Egnell menar att FUP omfattar både ett nytt angreppssätt samt ett flertal policys, processer och aktiviteter. I vilka målet inte bara är att främja kvinnors rättigheter, utan också att via feminism och genusperspektiv främja varaktig fred, hållbar ekonomisk utveckling och mänsklig säkerhet. Plattformen Concord har varit tonsättande i kritiken av FUP. De gav 2016 ut en rapport, i vilken den nya feministiska politiken utvärderas. Rapporten påpekar vikten av att föra en politik med tydligare feministiska värderingar samt att bedriva en politik som stödjer progressivt människorättsarbete.¹⁵ Huvudmålet med rapporten är dock att lyfta fram kritik mot de målkonflikter som anses finnas i styrdokumentet för FUP. 2017 kom en uppföljande rapport som också diskuterar och kritiserar delar av arbetet med FUP.¹⁶ Vidare har filosofie doktorerna Katarzyna Jezierska och Ann Towns¹⁷ skrivit en artikel vilken behandlar ”nation branding” och tittar på utvecklingen av idén om jämställdhet ”som något typiskt svenskt”. Studien visar att jämställdheten är en central pelare i varumärket ”progressiva Sverige”. Slutligen, finns det ett antal kandidat- och masteruppsatser som behandlar FUP. Dessa utgörs dock främst av idéanalyser, som redogör för vilken typ av feminism som är närvarande eller om någon typ av

¹⁰ Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016.

¹¹ Ibid.

¹² Bergman-Rosamond. 2013.

¹³ Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016: 326.

¹⁴ Egnell. 2016.

¹⁵ Concord. 2016.

¹⁶ Concord. 2017.

¹⁷ Jezierska & Towns. 2017.

feminism har blivit mer framstående efter deklARATIONEN av FUP (Hallehn, 2017; Andersson, 2018). Därför anses denna uppsats, med en annan typ av ansats och mer djupgående analys av olika teman, fylla en lucka i forskningslitteraturen.

1.5 Disposition

Uppsatsen består av åtta kapitel. Kapitel två ger en historisk överblick över svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Därefter, i kapitel tre, konkretiseras och förtydligas uppsatsens teoretiska utgångspunkter med fokus på feministisk teori inom internationella relationer (IR) samt utrikespolitisk analys, för att ge en vidare förståelse för uppsatsens huvudbegrepp. Detta följs i kapitel fyra av en beskrivning av uppsatsens metod applied thematic analysis. Här diskuteras val av metod, validitets- och reliabilitetsaspekter, arbetets design samt kodstrukturen. I kapitel fem presenteras den empiriska analysen. Analyskapitlets disposition är uppdelad efter de 5 analysteman, där varje temakapitel är uppdelat efter respektive regering. Den empiriska analysen följs av ett kort sammanfattande resultat i kapitel sex. En kort sammanfattande analytisk diskussion presenteras i kapitel sju. Avslutningsvis redogörs i kapitel åtta för uppsatsens slutsatser.

2. "Setting the scene" – svensk utrikespolitik i förändring, eller?

Detta kapitel ämnar ge en överblick av svensk utrikes- och säkerhetspolitik över tid. För att ge en vidare förståelse för Sveriges förda utrikespolitik samt vilka förändringar som har skett historiskt.

2.1 Svensk utrikespolitisk profil förr

Sverige har inte varit i krig på mer än 200 år, vilket gör landet unikt i Europa. Statsvetarprofessor Ulf Bjereld menar att detta har sin grund i en målmedveten och konsekvent neutralitetspolitik. Men också på grund av maktpolitiska omständigheter.¹⁸

Först efter andra världskriget började neutralitetspolitiken uppfattas och beskrivas som Sveriges kontinuerliga utrikespolitik. Den klassiska formuleringen för att beskriva den svenska utrikespolitiken under större delen av kalla kriget var "alliansfrihet i fred vilket syftade till neutralitet i krig".¹⁹ Tack vare Sveriges neutralitetspolitik under andra världskriget, gavs landet ett ekonomiskt försprång gentemot resten av Europa, eftersom att både den svenska industrin och sociala institutioner var intakta efter krigets slut. Den aktiva roll och det globala ansvar som utvecklades i efterdyningarna av andra världskriget beskrivs av Lars Ingelstam i stor utsträckning vara ett ledmotiv i den svenska utrikespolitiken.²⁰ Den moraliska ansvarstanken beskrivs således vara något som präglade den svenska utrikespolitiken, där Ingelstam menar att det fanns en specifik kontinuitet i svensk utrikespolitik.²¹ Detta var upptakten till det som kom att kallas Palmelinjen, eller den aktiva utrikespolitiken.²²

Under 1960-talet sågs en förändring i den svenska utrikespolitiska profilen, som den dåvarande statsministern Olof Palme kommit att förknippas med. Den aktiva utrikespolitiken handlade inte om att den svenska aktiviteten ökade, utan snarare om att innehållet i den svenska utrikespolitiken förändrades.²³ Sveriges ståndpunkter började i flertal viktiga frågor skilja sig från övriga väststater. För det första, började landet öppet att kritisera andra stater i större utsträckning än tidigare, där man bland annat kritiserade stormakternas agerande i globala konflikter. Särskilt uppmärksamman blev kritiken av USA:s agerande i Vietnam i samband med bombningarna av staden Hanoi. För det andra, fick tredje världen-frågorna större utrymme i den svenska utrikespolitiken. Där Sverige gav sitt uttryckliga stöd till olika befrielseströrelser i tredje världen, Sverige stödde exempelvis African National Congress (ANC) i Sydafrika och Palestine Liberation Organisation (PLO) i palestiniernas konflikt med Israel.²⁴ En ny politisk retorik tog plats i den svenska utrikespolitiken, där den dåvarande regeringen hoppades på att radikalisering och aktivism skulle utgöra grunden för en solidarisk och universell global förändring.²⁵ Sveriges fördömande av världens orättvisor och dess aktiva utrikespolitik gav upphov till uttrycket om Sverige som en "moralisk stormakt". Ett uttryck som användes både på allvar och med ironi, beroende på vem som uttalade det.²⁶

¹⁸ Bjereld. 2007: 34.

¹⁹ Ibid: 37.

²⁰ Ingelstam. 2015: 50.

²¹ Ibid.

²² Bjereld. 2007: 41.

²³ Ibid: 42.

²⁴ Bjereld & Carmesund. 2016: 16.

²⁵ Bjereld. 2007: 43.

²⁶ Ibid: 43.

Vidare kan den aktiva utrikespolitiken tolkas som ett sätt att hantera att det svenska folkhemmet²⁷, som i slutet av 1960–70-talet, i någon mening ansågs vara färdigbyggt. Den nationella jämlikhetsversionen lyftes därför till den internationella nivån. Genom utbyggnaden av biståndspolitiken och stödet till tredje världens krav på en jämlik ekonomisk världsordning kunde idén om jämlikhet på det globala planet utvecklas.²⁸ För att citera Bjereld, ”folkhemmet goes international”.²⁹

2.2 Svensk utrikespolitisk profil i nutid

Efter kalla krigets slut har den svenska neutralitetspolitiken och även andra inslag i den svenska utrikespolitiken förändrats. För det första, började dåvarande regering prata om att Sverige skulle ha ”handlingsfrihet i krigssituationer”, snarare än det tidigare slagordet ”alliansfrihet i fred, syftande till neutralitet i krig”. Alliansfriheten var en bidragande faktor till att Sverige höll sig utanför Nato och istället anslöt sig till partnerskap för fred (PFF), en organisation som ansågs underlätta att alliansfriheten kunde hållas fast vid. För det andra, medförde Sveriges medlemskap i EU en stor förändring av svensk utrikes- och säkerhetspolitik.³⁰ Som EU-medlem förväntas man medverka i unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Detta har i sig inneburit en del förändringar i den svenska utrikespolitiken.³¹ Den aktiva utrikespolitiken, där Sverige själv tar ställning till internationella konflikter och offentligt gör sin röst hörd, har i stort sett försvunnit. Istället har Sverige försökt påverka EU:s gemensamma politik inifrån.³² Detta har lett till en tillbakadragning av Sveriges engagemang i tredje världen-frågorna, samtidigt som Europafrågorna fått ta allt större plats. Det kan sägas att svensk utrikespolitik tog ett steg tillbaka mot mer traditionella idéer.³³

Palmes idéer om jämställdhet på det globala planet eller det ”internationella folkhemmet” har fortsatt att utvecklas. Frågor som jämlikhet och jämställdhet gavs större utrymme på den internationella arenan.³⁴ Civilsamhällets engagemang resulterade i att kvinnofrågor började debatteras flitigt på FN-nivå och ledde till flertalet deklarerade om kvinnors rättigheter. Med målet att avskaffa all typ av diskriminering mot kvinnor antogs år 1979 kvinnokonventionen (CEDAW). I Pekning-deklarationen från 1995, antogs åtaganden om att avskaffa diskriminering av kvinnor och undanröja alla hinder för jämställdhet.³⁵ År 2000 antog säkerhetsrådet resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionens syfte var att öka kvinnors deltagande i hanteringen av konflikt, konfliktförebyggande samt fredsprocesser.³⁶ Sverige var bland de första länderna att år 2006 anta en nationell handlingsplan för genomförandet av resolution 1325.³⁷ Därefter, 2008, deklarerades säkerhetsrådets resolution 1820 om sexuellt våld i konfliktsituationer.³⁸

²⁷ Folkhemmet är en politisk tanke som innebär att hela det svenska folket ska vara jämlika, ha bra bostäder och lika tillgång till allting i samhället.

²⁸ Bjereld. 2007: 47.

²⁹ Ibid: 47.

³⁰ Brommesson. 2007: 131.

³¹ Brommesson. 2016: 4-5.

³² Ibid: 5.

³³ Ordet ”traditionell” kommer att användas kontrasterande till feminism och feministisk IR-teori i denna uppsats. Med detta menas traditionella teorier och paradigmer som realism, liberalism m.fl. Detta uttryck tillämpas på grund av att forskningslitteraturen inom feministisk IR-teori använder sig av denna dikotomi.

³⁴ Bjereld & Camesund. 2016: 22.

³⁵ UN Women. 2008: 9f.

³⁶ FN – säkerhetsrådet. 2000.

³⁷ Regeringskansliet. 2009.

³⁸ FN – säkerhetsrådet. 2008.

År 2014 deklarerade den svenska regeringen att man skulle föra en feministisk utrikespolitik. I svaret på den vanliga frågan om vad en feministisk utrikespolitik innebär, hänvisade Margot Wallström till en feministisk verktygslåda, som bestod av tre R – representation, rättigheter och resurser. Med andra ord, kan deklARATIONEN ses som ett försök att främja kvinnors representation och deltagande, förespråka kvinnors rättigheter samt arbeta mot en mer könsbaserad och rättvis fördelning av globala inkomster.³⁹ Frågan kvarstår dock huruvida deklARATIONEN av FUP inneburit en förändring i den utrikespolitiska agendan. Tog Sverige verkligen nästa steg i jämställdhetsutvecklingen?

³⁹ Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016: 325.

3. Teoretiska utgångspunkter

Detta kapitel kommer först att reflektera kring feminism och dess plats inom Internationella Relationer (IR). Därefter diskuteras utrikespolitiskt beslutsfattande och mer specifikt Foreign Policy Analysis (FPA). Kapitlet ämnar ge en inblick i hur förändring möjliggörs inom utrikespolitiken. Slutligen kommer kapitlet redogöra för relationen mellan utrikespolitiskt beslutsfattande och IR.

I denna uppsats kommer feministisk IR-teori att utgöra ett slags metateoretiskt ramverk vilket uppsatsen vilar på. Reflektionerna kring den utrikespolitiska beslutsfattandeprocessen och de olika förändringsfaktorerna kommer utgöra ett komplement, som kommer bidra till förståelsen av hur, och vilka faktorer som bidragit till eventuell förändring i och med deklARATIONEN av FUP.

3.1 Feminism och utrikespolitik

Where are the women?⁴⁰ har blivit en klassisk fråga i feministisk IR-forskning. Trots att frågan ställts i nästan 30 år, är den fortfarande lika relevant. Internationell politik har historiskt varit en manlig domän. Kvinnor är fortfarande underrepresenterade i både utrikes- och säkerhetspolitik samt inom det akademiska fältet IR. Feminism tillkom mycket senare än andra områden inom det utrikespolitiska forskningsfältet och kom till en början främst att drivas som en kritik mot den traditionella huvudfåran i IR-forskning.⁴¹ Inom feministisk IR-forskning handlar centrala problemställningar om könsmaktsordningens inverkan på den utrikespolitiska agendan samt om samband mellan genusstillhörighet och utrikespolitiskt beslutsfattande.⁴²

3.1.1 Feminism som perspektiv på IR

Feministisk IR-teori började användas under tidigt 1990-talet och introducerade genus som en relevant empirisk kategori och analysverktyg för att förstå globala maktförhållanden, samt som en normativ position från vilken alternativa världsordningar kan konstrueras.⁴³ I breda termer bygger feministisk IR-teori vidare på tidigare forskning om feministisk politisk och ekonomisk teori, för att ytterligare undersöka den maskulina utformningen av politik, ekonomi och i synnerhet staten och dess centrala militära och statliga komponenter, liksom de diskurser genom vilka dessa institutioner verkar och reproduceras över tid.⁴⁴

Feministiska IR-forskare började att använda genus för att analysera, ifrågasätta och kritisera de dominerande teorierna i IR-fältet och man hävdade att alla IR-teorier/paradigm som till synes är könsneutrala, faktiskt inte är det (Enloe, 1990; Tickner, 1997; Walt, 1998; Snyder, 2009; Peterson & Runyan, 2010). Ett exempel på detta beskrivs av den feministiska IR-forskaren J. Ann Tickner som skriver att "in a realist world, neither gender nor women are considered or acknowledged".⁴⁵ Filosofie professor Gillian Youngs⁴⁶ beskriver vidare att de traditionella IR-teorierna också har hjälpt till att upprätthålla en förvrängd och partiell världsåskådning. Forskare inom fältet föreslår därför att en mer fullständig bild av de problem som är relevanta

⁴⁰ Enloe. 1990.

⁴¹ Ljungkvist. 2007: 53.

⁴² Gustavsson. 2011: 272.

⁴³ True. 2005: 213.

⁴⁴ Youngs. 2004: 76.

⁴⁵ Tickner. 1992: 35.

⁴⁶ Youngs. 2004: 76-77.

för IR, som säkerhet, krig, fred, ekonomi och makt, endast kan uppstå om kvinnor och kön integreras i analysen av dessa. (Enloe, 1990; Tickner, 2001; Ackerly et al., 2006; Peterson & Runyan, 2010; Kaufman & Williams, 2017).

Genus⁴⁷ är ett grundläggande begrepp för all feministisk forskning. IR-forskarna V. Spike Peterson och Anne Sisson Runyan beskriver att man med hjälp av ”genuskänsliga linser” kan upptäcka nya aspekter av IR som andra discipliner har missat eller ansett vara irrelevanta.⁴⁸ Genusbegreppet relateras i feministisk IR-teori till två logiker – dikotomi och hierarki. Dikotomin består av den uppdelning forskningen gör av det maskulina och feminina, där indelningen av vår verklighet i olika kategorier är fundamentalt för vår förståelse av verkligheten. I hierarkin representerar det maskulina normen och är överordnat det feminina. Dessa två logiker bildar vad feminister kallar genussystemet, som anses vara närvarande i alla mänskliga sammanhang, exempelvis i sociala relationer, institutioner och organisationer samt i individuella och kollektiva identiteter.⁴⁹

Feministisk IR-teori kan sägas ha identifierat ett antal kärnuppgifter, uppgifter som har varit både dekonstruerande och rekonstruerande. För det första, att peka ut och kritisera utslutningar och bias som existerar inom traditionella IR-teorier. För det andra, att göra kvinnor synliga, som sociala, ekonomiska och politiska ämnen i internationell politik. Och till sist, att analysera hur ojämlikhet varit inbäddat i den dagliga verksamheten i internationella relationer. Kvinnor och genus anses alltså vara viktiga koncept för att förstå den utrikespolitiska världen.⁵⁰ Eftersom kvinnor i stor utsträckning varit frånvarande i IR-debatten, menar feministiska IR-forskare att det har varit viktigt att utveckla teoretisk och substantiell forskning relaterat till dem.⁵¹

3.1.1.1 Vetenskapliga och empiriska bidrag

Internationella relationer som akademiskt fält är starkt fokuserat kring studiet av *makt*. Forskare som Youngs⁵² menar att genus inte tas i beaktande av de traditionella perspektiven, där makt ofta presenteras som ett könsneutralt ämne när det i själva verket är fyllt med könsliga representationer och antaganden.⁵³ Statsvetarprofessorn Sandra Withworth beskriver vidare att ”maktstrukturer normaliserar exkluderingen av kvinnor inom samhällsstyrning och tillskriver maskulina egenskaper som nödvändiga och givna i hanterandet av internationella relationer.”⁵⁴ Tickner kritiserar också den traditionella IR-forskningen kring ämnet makt, där hon beskriver att tidigare forskning fokuserat på att makt innebär dominans över något/någon. Tickner framhåller istället att makt inom feministisk IR-teori bör förstås genom gruppbildningar som kan utöva makt samt individens makt över den egna situationen. Hon beskriver vidare att internationell gemenskap därför är av vikt för att förebygga konflikter och lösa globala problem.⁵⁵

⁴⁷ Genus används generellt för att skilja mellan biologiskt och socialt kön och det handlar om de kulturella och sociala beteenden som vi associerar till manligt och kvinnligt.

⁴⁸ Steans. 2005: 156.

⁴⁹ Ljungkvist. 2007: 55.

⁵⁰ Steans. 2003: 435.

⁵¹ Youngs. 2004: 80-84.

⁵² Ibid: 77.

⁵³ Withworth. 2008: 104.

⁵⁴ Ibid: 112-113.

⁵⁵ Tickner. 2014b: 7-9.

Feministisk IR-teori har breddat definitionen av *säkerhet*. Feministiska IR-forskare har ifrågasatt den traditionella tonvikten av staten som en central aktör inom studiet av internationell säkerhet.⁵⁶ Feministiska synsätt på säkerhetsbegreppet har därför problematiserat uppfattningen av staten som ”beskyddare“ eller ”garant“ av säkerhet. Feministisk IR-teori har alltså utvecklat säkerhetsagendan, bortom den av militär säkerhet.⁵⁷ Anledningen till att säkerhet har blivit ett centralt ämne för feministiska IR-studier är att alla forskare inom fältet, oavsett teoretisk bakgrund, delar uppfattningen att forskning inom internationell säkerhet har skrivits från ett maskulint synsätt.⁵⁸ I sin forskning argumenterar Tickner⁵⁹ för att kvinnor sällan tas i beaktande i säkerhetslitteraturen, trots faktumet att kvinnor påverkas av konflikter lika mycket, om inte mer, än män. Kvinnor och män drabbas även på olika sätt av krig. Majoriteten av offer och flyktingar i krig är barn och kvinnor. Dessutom beskriver Tickner⁶⁰ att våldtäkt av kvinnor ofta ändvänds som ett verktyg i krigsföring. Vidare framhåller Dyan Mazurana och Linda Eckerbom Cole att det är en vanlig missuppfattning att kvinnor inte deltar i konflikter, de menar alltså att kvinnor deltar i konflikter som soldater, informella hälsovårdare, sexslavar etc.⁶¹ I relation till detta understryker Malathi De Alwis et al. att kvinnors deltagande i fredsprocesser också är limiterat, där de skriver att ”women’s participation in peace processes is often restricted to less valued and informal spaces, which makes them unable to meaningfully participate in decision making.”⁶² Detta menar feministiska IR-teoretiker (Enloe, 1990; Cohn 2012 m.fl.) är ett stort problem eftersom fredsprocessen därigenom ignorerar en stor del av befolkningen. Denna idé har också behandlats av De Alwis et al. som skriver att “women’s inclusion in peace processes should be based on their right as political subjects equal to men, without regard to their alleged qualities as peaceful or caring.”⁶³ Vidare har UN Women tagit fram forskning och statistiska rapporter som indikerar en korrelation mellan kvinnors deltagande i fredsprocesser och en hållbar fred.⁶⁴ I säkerhetsbegreppet inkluderar feministiska IR-forskare också sexuellt-, strukturellt- och hemmavåld, fattigdom samt klimathot.⁶⁵

Feministiska IR-teoretiker (Tickner, 1992; Steans, 1998 m.fl.) hävdar att om genus skulle används mer explicit inom studiet av säkerhet, kommer inte bara ytterligare problemformuleringar och alternativa perspektiv tillkomma till säkerhetsagendan, utan resultatet kommer vara en helt ny syn på internationell säkerhet som koncept.⁶⁶ Tickner⁶⁷ beskriver att feministisk IR-teori tar större hänsyn till individen i relation till konflikt, vilket hon menar förändrar definitionen av säkerhetsbegreppet. Hon föreslår alltså att säkerhet bör ses utifrån ett bottom-up perspektiv, där säkerhet utgår från individ- eller gruppnivå. Ett tydligare individfokus medför alltså en mindre statscentrerad och militaristisk uppfattning av säkerhet.⁶⁸ Med detta bredare synsätt omfattar säkerhetshot inte bara krig, terrorism och internationella konflikter utan även exempelvis våld i hemmet, fattigdom, strukturellt våld och klimathot.⁶⁹ Genom att använda ”genuskänsliga linser” för att analysera hur krig påverkar kvinnor, kan man

⁵⁶ Baylis. 2014: 236.

⁵⁷ Steans. 2007: 63-64.

⁵⁸ Baylis. 2014: 236.

⁵⁹ Tickner. 1992.

⁶⁰ Ibid: 55.

⁶¹ Mazurana & Eckerbom Cole. 2012: 202.

⁶² De Alwis. 2012: 172-3.

⁶³ Ibid: 178.

⁶⁴ UN Women. 2015.

⁶⁵ True. 2005: 225.

⁶⁶ Ibid: 236.

⁶⁷ Tickner. 1992: 53.

⁶⁸ Tickner. 2014: 265.

⁶⁹ Tickner. 1992: 54-55; Sjoberg, Laura. 2009.

vinna större förståelse för de icke-jämställda genusrelationerna⁷⁰ samt avslöja det lidande som kvinnor och barn uthärdar i konfliktsituationer, liksom de många roller som kvinnor har i freds- och samhällsbyggande.⁷¹ Den feministiska idétraditionen på säkerhet relaterar starkt till konceptet av "human security", då detta handlar om säkerhet för folket snarare än för stater och regeringar. Starka samband mellan human security och feministisk IR-teori kan klagöras eftersom båda har ett stort fokus på kvinnors roll i säkerhets- och konflikfrågor.⁷²

Feministisk IR-teori intresserar sig också för *ekonomiska* aspekter av IR. Feministiska IR-forskare hävdar att forskningen helt har bortsett från könsdimensionen i den globala ekonomiska ordningen och arbetsfördelningen.⁷³ Forskningslitteraturen menar också att diskriminerande institutioner, lagstiftning och regelverk har skapats som hindrar kvinnor att ha samma rättigheter och möjligheter i politiken och ekonomin som män.⁷⁴ Genom att empiriskt granska hur den globala ekonomin ser ut från ett könsperspektiv på ägande, inkomster och typ av arbetsförhållande blir det tydligt att kön är av stor relevans.⁷⁵ Tickner beskriver även här att en bias mot mer maskulin representation existerar i de traditionella IR teorierna.⁷⁶ Hon beskriver att den globaliserade ekonomin kan ses som en sexualiserad ekonomiskpolitisk ordning, där könsordningen uttrycks i den ekonomiska sfären genom att kvinnor exploateras i flertalet anseenden.⁷⁷ Annica Kronsell⁷⁸ och Tickner⁷⁹ beskriver att kvinnors arbetsinsatser skiljer sig från männens eftersom att de förknippas med könsbundna egenskaper. Kvinnor exploateras därmed genom att de inte ses som en "breadwinner" utan som ett komplement till familjens försörjning. Tickner påvisar faktumet att kvinnors arbete i hemmet inte erkänns som arbete. I relation till detta skriver IR-forskaren Jill Steans att "theories about economic activity have ignored the contribution which 'women's work' makes to the global economy."⁸⁰ Exempel på andra viktiga frågor som analyseras av feminismforskare inom detta område är sexturism, trafficking och postorderfruar. Vidare berörs frågor om att det i hela världen bara finns 3 procent kvinnor på toppositioner i multinationella företag, medan 70 procent av alla de absolut fattigaste människorna i världen, de som lever på mindre än 10 kronor per dag, är kvinnor.⁸¹

Feministiska IR-forskare världen över har också intresserat sig för att lyfta fram kvinnors rättigheter som *mänskliga rättigheter*. Med hjälp av historien om kvinnors förtryck visade feministiska IR-forskare behovet av att främja kvinnors politiska, civila, sociala och ekonomiska rättigheter. Där forskningen förespråkar formell jämlikhet i lag och representation i ledarskapspositioner. Man vill se kvinnor representerade i maktpositioner, med anledning av att kvinnor medför ett annat perspektiv till politiken – som betoning på samarbete och fred.⁸² Feministisk IR-forskning har också visat att kvinnor påverkas annorlunda av rättighetsfrågor som exempelvis arbetsrättigheter, rättigheter för medborgarskap, våld i hemmet och liknande.⁸³

⁷⁰ Sjoberg. 2009: 263.

⁷¹ Youngs. 2004: 84.

⁷² Acharya. 2014: 457.

⁷³ Kronsell. 2011: 116-17.

⁷⁴ Ibid: 117.

⁷⁵ Ibid: 111.

⁷⁶ Tickner. 1992: 90-91.

⁷⁷ Tickner. 1992: 90; Kronsell, Annica. 2011: 111.

⁷⁸ Kronsell. 2011: 111.

⁷⁹ Tickner. 1992: 90-95.

⁸⁰ Steans. 1998: 144.

⁸¹ Ljungkvist. 2007: 59.

⁸² Withworth. 2008: 394.

⁸³ Sjoberg. 2013.

3.1.1.2 Olika feministiska inriktningar och generella utgångspunkter

Det bör noteras att det finns ett flertal olika inriktningar inom feministisk IR-teori som härstammar från diverse disciplinära traditioner och paradig.⁸⁴ Dessa ser alla olika på grunderna för könsordningen och hur den kan förändras. Särartsfeminismen poängterar olikhet mellan könen och hävdar att könsordningen innebär att kvinnliga värden nedvärderas och förringas. Liberala feminister poängterar istället likheten mellan könen och menar att den ojämlikhet som trots allt finns i samhället beror på att lagstiftning, regelverk och institutioner är diskriminerande. Radikalfeminister ser problemet i en könsordning där kvinnors arbete, som barnafödande, kärlek och omhändertagande systematiskt exploateras av män. Den poststrukturella feminismen, som här innebär konstruktivistisk-, postmodern- och postkolonial feminism, betonar den sociala konstruktionen av kön, kroppen och könsordningen. Manlighet och kvinnlighet anses skapas i den sociala kontext vi lever och är delaktiga i.⁸⁵

Trots att arbeten av feministiska IR-teoretiker ofta är mångsidiga och ibland omtvistade, anses att det finns ställningstaganden som är universella för den feministiska forskningen inom IR. Detta tas även upp av Withworth som menar att trots den diversifierade karaktären av feminism som teoribildning, finns vissa generella poänger som den feministiska IR-forskningen gör.⁸⁶ Feminismen utgår exempelvis från att internationell politik inte är könsneutral. Feminismforskare enas om faktumet att kvinnor inte finns representerade har blivit en norm i samhället. Detta måste därför belysas för att bryta den hierarkiska könsmaktsordningen. Withworth beskriver vidare att feministisk IR-teori kan ses som relativt homogen, då den hyser en nyfikenhet av makt och eftersom feminister hävdar att vi bara kan förstå makten genom att undersöka människor och kön.⁸⁷ Hur det internationella systemet stödjer och upprätthåller underordningen av kvinnor på ett globalt plan och hur maktpolitiska strukturer och dominanta former av kunskap skapas, sprids och legitimeras är av intresse inom alla inriktningar.⁸⁸ Vidare strävar också feministiska IR-teoretiker efter alternativa och rikare byråkratiska modeller som fångar både produktion och reproduktion samt olika uppfattningar på rationalitet och säkerhet.⁸⁹ Mot denna bakgrund tydliggörs att ett generellt feministiskt perspektiv förekommer och att feministisk IR-teori kan utgöra ett enhetligt analysverktyg. Trots den diversifierade karaktären av feminism som teoribildning, används uttrycken feminist och feminism i bred föreställning i denna uppsats – med anledning av att ett gemensamt mål, att uppnå jämställdhet, kan tydliggöras även om teoretiska ingångspunkter i diskursen och resulterande strategier kan variera.⁹⁰ Sammanfattningsvis, kan feministisk IR-teori, som ett enhetligt analysverktyg, beskrivas som en förespråkare av nya teoretiska och praktiska förhållningssätt till IR. Dessa är baserade på bredare kosmopolitiska värden istället för konkurrenskraftig beslutsamhet som uppmanar till ökad inkludering av kvinnor med olika kulturella bakgrunder inom både den offentliga sfären och akademiska IR-fältet.⁹¹ Det kan också ses som ett ramverk som söker att förklara den politiska och ekonomiska makt som ligger under den maskulina ytan. Feministisk IR-teori försöker inte bara att övervinna den maskulina terrängen inom IR genom att inkludera kvinnor i sin analys, utan går ett steg längre genom att ifrågasätt maskuliniteten i sig och den

⁸⁴ Tickner. 2014: 259.

⁸⁵ Kronsell. 2011: 107.

⁸⁶ Withworth. 2008.

⁸⁷ Ibid: 186.

⁸⁸ Ljungkvist. 2007: 56-57.

⁸⁹ Egnell. 2016: 567; True. 2005a: 225.

⁹⁰ Tong. 2008.

⁹¹ Youngs. 2004: 87.

acceptans för dess makt och inflytande i både kollektiva och individuella former.⁹² Det är i de gemensamma utgångspunkterna inom feministisk IR-teori som denna uppsats kommer ta sitt avstamp.

3.2 Utrikespolitiskt beslutsfattande och utrikespolitisk analys

Utrikespolitik ska förstås som den politik som en stat för emot en annan aktör i det internationella systemet, främst andra stater.⁹³ En tydlig definition ges av statsvetarprofessorerna Bernard Cohen och Scott Harris som beskriver utrikespolitik som:

(...) a set of goals, directives or intentions, formulated by persons in official or authoritative positions, directed at some actor or condition in the environment beyond the sovereign nation state, for the purpose of affecting the target in the manner desired by the policy-makers.⁹⁴

Statsvetarprofessorerna Douglas Brommesson och Ann-Marie Ekengren förklarar att utrikespolitiskt beslutsfattande avser både processer som föregår besluten samt den faktiska utformningen av politiken. Utrikespolitik handlar därför om ”relativt interna” beslutsprocesser samt att en stat skickat signaler till en annan.⁹⁵

Alla forskningsområden har naturligtvis olika sätt att angripa ett problem, lika så forskning inom utrikespolitiskt beslutsfattande. En av denna uppsats teoretiska utgångspunkter återfinns i utrikespolitisk analys eller Foreign Policy Analysis (FPA). FPA söker förklara åtgärder tagna av stater som individuella enheter i det internationella systemet. FPA förklaras av statsvetarprofessorn Valerie Hudson⁹⁶ som en underdisciplin till IR, som använder sig av andra förklaringsmodeller än de traditionella teorierna inom fältet. Traditionellt strävar forskning kring utrikespolitik efter att förklara hur interna beslutsprocesser påverkar staters agerande på den internationella nivån. FPA applicerar istället ett aktörscentrerat förhållningssätt, där forskningen understryker att utrikespolitik bör ses som något som formas av individer eller grupper.⁹⁷

Statsvetarprofessor Marijke Breuning beskriver att man inom FPA ställer frågan om vem eller vad som influerar utrikespolitiken?⁹⁸ Breuning beskriver att politiska ledare sällan tar utrikespolitiska beslut ensamma.⁹⁹ De rådgivande organen och den statliga byråkratin kan organiseras annorlunda i olika länder, men de spelar alltid en aktiv roll i beslutsfattandet och genomförandet av utrikespolitiken. Den inhemska valkretsen har också varierat inflytande, beroende på allmänhetens uppmärksamhet mot utrikesfrågor. Statstrukturen kan också ha inflytande. Slutligen påverkar omvärlden möjligheterna för utrikespolitiska åtgärder, något som Breuning menar kan innebära både möjligheter och begränsningar. Detta betyder alltså att det finns många faktorer och analysnivåer som påverkar utrikespolitiskt beslutsfattande. De nivåer som brukar nämnas inom FPA är individen, byråkratin, staten och det internationella systemet.

⁹² Youngs. 2004: 80.

⁹³ Brommesson & Ekengren. 2007: 19.

⁹⁴ Cohen & Harris. 1975: 3831.

⁹⁵ Brommesson & Ekengren. 2007: 19.

⁹⁶ Hudson. 2008: 12-13.

⁹⁷ Ibid: 12.

⁹⁸ Breuning. 2007: 9.

⁹⁹ Ibid: 10.

På individnivån analyseras hur ledare och beslutsfattare påverkar den utrikespolitik som förs.¹⁰⁰ Breuning beskriver att ”individuals shape the course of history, because it is their choices and decisions that drive the course of events.”¹⁰¹ Individer studeras utifrån en föreställning att varje person har en operationell kod eller viss psykologisk föreställningsvärld.¹⁰² Detta innebär att individens personlighet eller uppfattning av verkligheten och vad som sker däri studeras.¹⁰³ Studiet av individer som idébärare kan också inkluderas i denna analysnivå.¹⁰⁴

Utrikespolitiken antas också påverkas av byråkratin. Inom FPA studeras hur enskilda tjänstemän och den kollektiva förvaltningen influerar utrikespolitiken. Vilka som är inblandade i beslutsfattandeprocessen utgör fokus på denna analysnivå.¹⁰⁵

På statsnivån studeras hur inrikespolitiska förhållanden påverkar utrikespolitiskt beslutsfattande och staters agerande internationellt.¹⁰⁶ Analysen inriktas mot institutionella ramverk, ekonomiska förhållanden etc., faktorer som beskrivs påverka vad utrikespolitiska ledare har möjlighet att göra.¹⁰⁷

Den internationella systemnivån fokuserar på komparation och interaktion mellan stater. Denna analysnivå ställer frågor om staters relativa styrka. Breuning beskriver att:

The international system is defined as a set of states whose interactions are guided by their relative capabilities, such as their power and wealth, which influence their possibilities for action and for success on the global stage.¹⁰⁸

Förändringar i dessa förmågor kan skapa möjligheter för vissa utrikespolitiska beslut, men kan också begränsa en stats möjligheter. Den internationella strukturen anses innehålla förklaringar till utrikespolitiskt beslutsfattande.¹⁰⁹

3.2.1 Möjligheter för utrikespolitisk förändring

När sker utrikespolitisk förändring? Detta kan vara en svår fråga att svara på enligt filosofie doktor Jakob Gustavsson.¹¹⁰ Han beskriver dock att vissa specifika idéer om när utrikespolitisk förändring kan tänkas ske kan utrönas.

Ett populärt koncept i litteraturen om nationella reformprocesser är så kallade “policy windows”. Dessa antyder en unik möjlighet som kan användas för att introducera reformer.¹¹¹ En tydlig beskrivning av konceptet görs av statsvetarprofessor John W Kingdon:

in space shots, the window presents the opportunity for a launch (...) Similarly, windows open in policy systems. These policy windows, the opportunities for action on

¹⁰⁰ Brommesson & Ekengren. 2007: 25.

¹⁰¹ Breuning. 2007: 11.

¹⁰² Brommesson & Ekengren. 2007: 25.

¹⁰³ Breuning. 2007: 11.

¹⁰⁴ Brommesson & Ekengren. 2007: 25.

¹⁰⁵ Breuning. 2007: 12-13.

¹⁰⁶ Ibid: 12-13.

¹⁰⁷ Ibid: 12-13.

¹⁰⁸ Ibid: 13.

¹⁰⁹ Ibid: 13.

¹¹⁰ Gustavsson. 1998: 25

¹¹¹ Ibid: 25.

given initiatives, present themselves and stay open for only a short period (...) If the window passes without action, it may not open again for a long time.¹¹²

Kingdon ser alltså politisk förändring som ett speciellt tillfälle som tillåter förändring. Men på grund av fönstrens ostadiga natur menar Kingdon att alla stora steg i förändringen tenderar ske fort eller inte alls.¹¹³

En central figur i Kingdons analys av politisk förändring, är en av honom kallad "policy entrepreneur". Dessa är placerade i eller utanför regeringen och är starkt engagerade i en speciell reform. När tiden för en reform känns rätt, oftast på grund av förändringar i vad Kingdon kallar "the problem stream" och "the political stream", kommer denna individ kunna ta tillfället i akt och sätta sin idé på den politiska agendan samt övertyga övriga att denna är en ideal lösning för det aktuella problemet.¹¹⁴

3.2.2 Relationen mellan utrikespolitiskt beslutsfattande och internationella relationer

Brommesson och Ekengren¹¹⁵ påpekar att det ofta ses som en självklarhet hur IR och utrikespolitiskt beslutsfattande hör ihop. De framhåller att forskningen felaktigt tenderar att se analyser av utrikespolitiskt beslutsfattande som en underkategori till antingen det liberalistiska eller realistiska lägret. Istället anser de att utrikespolitisk analys bör ses som en underdisciplin inom statsvetenskapen som möjliggör andra förklaringsmodeller.¹¹⁶ Även Hudson argumenterar för ett sådant möte och menar att utrikespolitisk analys bör betraktas som en underdisciplin inom IR.¹¹⁷ Hon skriver också att utrikespolitisk analys kan hjälpa stärka kopplingen mellan IR och övrig samhällsvetenskap. IR-teorier kan bidra med hypoteser om vilka intressen stater har och hur dessa ger upphov till olika handlingslogiker, men detta menar Hudson inte räcker och det är med hjälp av utrikespolitisk analys vi kan bidra till en mer djupgående forskning.¹¹⁸

Eftersom denna uppsats aktuella forskningsproblem behandlar en specifik stats handling, beslutet att deklarerat FUP, ansågs att ett mer mångfacetterat teoretiskt ramverk kan vara till nytta för uppsatsen. För att förstå Sveriges beslut behöver fokus förflyttas mot lägre analysnivåer och möjliga faktorer som kan ha påverkat denna förändring. Även om feministisk IR-teori utgör det metateoretiska ramverket i denna uppsats, anses att både FPA samt de olika förändringsfaktorerna möjliggör en djupare analysnivå. Analysen kommer därför delas in i två delar, vilka relaterar till uppsatsens teoretiska modell. Först kommer uppsatsens analytiskan att undersökas med hjälp av utgångspunkter från feministisk IR-teori. Därefter analyseras, med hjälp av FPA och utrikespolitiska förändringsfaktorer, vilka faktorer som kan förklara varför en möjlig förändring skett. FPA-analysen kommer hjälpa mig att bättre kunna svara på uppsatsen andra forskningsfråga. Denna del av analysen kommer ha ett mindre omfång än den tematiska. Detta beror på att den tematiska analysen utgör fokus för uppsatsen och dess frågeställning.

¹¹² Kingdon. 1995: 165, 168.

¹¹³ Ibid: 166.

¹¹⁴ Gustavsson. 1998: 26.

¹¹⁵ Brommesson & Ekengren. 2007: 26.

¹¹⁶ Ibid: 26-27.

¹¹⁷ Hudson. 2008: 12.

¹¹⁸ Ibid: 14-15.

4. Metod och design

I detta kapitel presenteras Applied Thematic Analysis (ATA). Först beskrivs metodens ramverk bestående av olika teoretiska och metodologiska verktyg. Därefter förklaras varför ATA anses vara ett relevant val av metod för denna uppsats. Sedan följer ett avsnitt om hur teman med hjälp av ATA väljs ut och hur denna uppsats gjort dessa val. Slutligen behandlas problematiken av validitet och reliabilitet i relation till ATA.

4.1 Applied Thematic Analysis

I denna uppsats används den kvalitativa metoden Applied Thematic Analysis (ATA). En tematisk analys är en form av analys som har ett tema som sin primära analysenhet.¹¹⁹ ATA har definierats av Greg Guest, Kathleen MacQueen och Emily Namey och beskrivs som en typ av induktiv analys på kvalitativ data, som innefattar flertal olika analytiska utgångspunkter.¹²⁰ Dessa epistemologiska utgångspunkter är: grounded theory, positivism, interpretivism och fenomenologi, vilka sammanflätas till ett metodologiskt verktyg. ATA är alltså en eklektisk analysmetod. ATA används för att identifiera, analysera och redogöra teman i text.¹²¹ Vidare används metoden för att tolka olika aspekter av undersökningstemat. ATA består enligt Guest et al.¹²² av olika användbara analystekniker från olika teoretiska och metodologiska läger, som anpassas till en specifik forskningskontext. Här är det viktigt att påvisa reliabilitet genom att forskaren är systematisk och transparent i tillvägagångssättet.¹²³ ATA kan därmed beskrivas som en metod som vilar på en noggrann men samtidigt tolkande samling procedurer, som är utformade för att hitta teman i text på ett transparent och trovärdigt sätt.

Vidare förklaras vad som utmärker de olika metodologiska verktygen och teorier som ATA vilar på, och hur dessa kan länkas till metoden. Grounded theory är en induktiv upprepande teknik som används för att identifiera kategorier och koncept i text som sen knyts an till teoretiska modeller. Sociologiprofessorn Kathy Charmaz beskriver grounded theory som en samling metoder som ”consists of systematic, yet flexible guidelines for collecting and analysing qualitative data to construct theories “grounded” in the data themselves.”¹²⁴ ATA inkluderar följande tillvägagångssätt från grounded theory: läsa materialet ordagrant, identifiera möjliga teman och jämföra och kontrastera teman samt identifiera struktur mellan dem.¹²⁵ Grounded theory belyser precis som ATA, vikten av att bevisa tolkningar och påståenden med hjälp av data. Det primära målet med ATA är att beskriva och förstå hur människor känner, tycker och agerar inom en specifik kontext gentemot en specifik frågeställning.¹²⁶ I detta anseende kan ATA liknas med fenomenologi, som också söker att förstå meningen bakom människors livserfarenheter och sociala verklighet.¹²⁷ ATA innehåller också inslag av interpretivism och positivism. Metoden är positivistisk eftersom den är baserad på idéer om att tolkningar måste vara tagna direkt från materialet och datainsamlingen måste vara systematisk och transparent. ATA är positivistisk på det vis att teman måste vara uppbackade av bevis –

¹¹⁹ Braun & Clarke. 2013: 337g.

¹²⁰ Guest et al. 2012: 4.

¹²¹ Ibid: 15.

¹²² Ibid: 11.

¹²³ Ibid: 15.

¹²⁴ Charmaz. 2006: 2.

¹²⁵ Guest et al. 2012: 12.

¹²⁶ Ibid: 13.

¹²⁷ Ibid: 13.

alltså det empiriska materialet.¹²⁸ Metoden är interpretivistisk i det anseende att processen av att identifiera teman, är en tolkande uppgift i sig självt.¹²⁹

Trots att ATA lånar, vad den anser bäst, ur de ovan presenterade metodologiska och teoretiska perspektiven, är metoden inte bunden till deras enskilda syften. De ovan beskrivna teorier och metoder utgör endast ett ramverk för ATA. Därför kan metoden enkelt anpassas utifrån det valda forskningsämnet. Forskaren har därmed stor frihet att utveckla ett analysinstrument som passar studiens övergripande syfte.¹³⁰

Sammanfattningsvis är ATA en multidimensionell induktiv och kvalitativ analysmetod som avser hjälpa forskaren att identifiera implicita och explicita idéer i ett insamlat material. Metoden framhäver också vikten av forskarens förmåga att själv identifiera underförstådda och uttalade budskap i text, och lägger stort värde vid dennes egna tolkning av materialet. Guest et al. beskriver metoden som:

(...) rigorous, still inductive, set of procedures designed to identify and examine themes from textual data in a way that is transparent and credible.¹³¹

Det är alltså en induktiv metod som har en beskrivande och explorativ inriktning, där forskaren noggrant och flertal gånger läser materialet för att hitta teman, trender, nyckelord och idéer i texten – som sedan hjälper till att konstruera analysens disposition, innan någon form av analys har genomförts.

4.1.1 Varför ATA?

Då denna uppsats söker fånga huruvida regeringen Löfvens (2014–2018) deklARATION av FUP faktiskt lett till tydligare uttryck av feminism i utrikespolitiken, anses metoden med sina eklektiska inslag som ett bra val. Dels för att metoden ger forskaren ett användbart sätt för att fånga den komplexa innebörden i text. Och dels för att metoden tillåter forskaren att identifiera och beskriva både implicita och explicita idéer, som kan bidra till analysresultatets omfång. Att forskaren självständigt kan anpassa metoden och låta det empiriska materialet vägleda till en passande analysmetod bidrog också till den metodologiska valet.

De interpretivistiska och positivistiska perspektiven av ATA, möjliggör också appliceringen av ett hermeneutiskt perspektiv. Detta öppnar möjligheter för att fritt kunna göra en djupare analys, samtidigt som datan kan analyseras på ett systematiskt och transparent sätt, för att resultera i ett trovärdigt resultat.¹³² Detta är den främsta styrkan med metoden, att forskaren kan färdigställa analysen på ett transparent, etiskt och effektivt sätt.¹³³

Metoden anses också lämpad för denna uppsats eftersom uppsatsen har för avsikt att *beskriva* analysmaterialet. Denna uppsats syftar att beskriva huruvida det förekommer tydligare inslag av feminism i utrikespolitiken efter deklARATIONEN av FUP. Då metoden, som tidigare nämnts, har en beskrivande inriktning ansågs den vara ett bra analysverktyg för uppsatsens primära syfte. Beskrivande studier ses ofta som ett första steg mot den egentliga *förklarande* undersökningen, vilket kan leda till att de ses som otillräckliga. Ludwig Beckman skriver dock

¹²⁸ Guest et al. 2012: 15.

¹²⁹ Ibid: 15.

¹³⁰ Ibid: 18.

¹³¹ Ibid: 15.

¹³² Ibid: 1-2.

¹³³ Ibid: 18.

att det är ett misstag att tro att beskrivningar av verkligheten inte förklarar den också.¹³⁴ Det är felaktigt att anta att beskrivande analyser endast ”redogör för materialet” utan en beskrivande analys kräver också att forskaren drar slutsatser om det. Något som denna uppsats avser att göra. Idéen om att kvalitativa studier ska ge ”thick descriptions” kom från antropologen Clifford Geertz.¹³⁵ Detta är en hermeneutisk term för den typ av vetenskaplig framställning som inom humaniora och samhällsvetenskap är både tolkande och beskrivande.¹³⁶ Geertz menar att ”thick descriptions” syftar att ge detaljrika och specifika avbildningar av verkligheten.¹³⁷ Valet att utföra en beskrivande analys anses därför vara befogat, trots de begränsningar de också medför.

Uppsatsen gör sig medveten om att andra metoder skulle kunnat applicerats på analysmaterialet. Exempelvis togs metoden diskursanalys i beaktande. Jag som forskare valde dock bort denna metod eftersom att ett tydligare och mer djupgående resultat ansågs kunna uppnås med hjälp av ATA. Då olika teman analyseras kan en mer detaljerad slutsats tas fram med hjälp av ATA. Jämförelsen av de olika regeringarna blir också mer diversifierad och tydlig då analysen kommer kunna påvisa i vilka teman möjlig förändring skett. Dessutom ligger intresset i denna uppsats i den faktiska politiken och inte hur man talar om politiken. Därför ansågs diskursanalys som ett sämre val. Vidare har jag som forskare mer erfarenhet och kunskap kring ATA som metod. Mot denna bakgrund, valdes därför slutligen ATA.

4.2 Att hitta teman

Vad är egentligen ett tema? Filosofie professor Johnny Saldaña definierar ett tema så här ”a phrase or sentence that identifies what a unit of data is about and/or what it means”.¹³⁸ Virginia Braun och Victoria Clarke går vidare och diskuterar vad som är ett bra tema. De menar att det är av relevans att beakta teman ensamt och i relation till andra teman och beskriver att bra teman verkar meningsfulla på egen hand.¹³⁹

Men hur hittar man då teman? Det första steget i ATA är att ta hänsyn till det analytiska syftet. Syftet kommer alltid att rama in hur forskaren ser på materialet och kommer slutligen också avgöra vilka teman som är av relevans för studien. För att kunna ta ut teman ur text hänvisar Guest et al. till Ryan och Bernards (2003) lista om hur teman kan identifieras. De beskriver sju olika metoder att identifiera teman.¹⁴⁰ Denna uppsats kommer använda sig som Guest et al. beskriver som den vanligaste metoden för att hitta teman – repetition.¹⁴¹ Guest et al. menar att om ett koncept är återkommande genom materialet, är det sannolikt ett tema. Hur många gånger temat måste återkomma är dock inte angivet, det är upp till studiens syfte och forskarens bedömning att besluta vad som är relevanta teman för det övergripande syftet.¹⁴² För tydlighet och transparens kommer förarbetet och uttagandet av teman inkluderas i uppsatsen.

En vanlig missuppfattning när det kommer till valet av teman är att ”themes emerge from the data”¹⁴³. Detta antyder falskeligen att valet av teman är en passiv analysprocess, där forskaren

¹³⁴ Beckman. 2005: 48

¹³⁵ Braun & Clarke. 2013: 24.

¹³⁶ Nationalencyklopedin: tjockbeskrivning.

¹³⁷ Geertz. 1973: 23.

¹³⁸ Saldaña. 2009: 13

¹³⁹ Braun & Clarke. 2013: 231.

¹⁴⁰ För full lista se: Guest et al. 2012: 66.

¹⁴¹ Guest et al. 2012: 66.

¹⁴² Ibid: 66.

¹⁴³ Braun & Clarke. 2013: 225.

identifierar något som "already exists"¹⁴⁴. Att ta fram teman från empiriska data är alltså en aktiv process. När forskaren letar efter mönster i text, gör denne aktiva val som formar det empiriska materialet till något som kan analyseras på ett effektivt sätt. Det är dock viktigt att notera att materialet sätter gränser för vad som kan produceras, men det sätter däremot inte gränser för hur analysen kan utformas.¹⁴⁵ Att använda sig av olika teoretiska verktyg kan producera olika analyser av samma data. Därför är det teoretiska ramverket, vilket presenterats i Kapitel 3, av stor vikt i denna uppsats eftersom det utgör det ramverk inom vilket uppsatsens valda teman analyseras.

4.3 Validitet och reliabilitet

Bergström och Boréus¹⁴⁶, Braun and Clarke¹⁴⁷ och Guest et al.¹⁴⁸ ger alla stor uppmärksamhet till vikten av reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning. Guest et al. ägnar ett helt kapitel åt att diskutera just detta.¹⁴⁹ Då ATA lägger stort fokus på forskarens egna tolkningar av det empiriska materialet, kan reliabilitet komma att bli ett problem i denna uppsats. Reliabilitet refererar till möjligheten att generera samma resultat i en studie, om samma parametrar används vid en replikering av den.¹⁵⁰ Detta är ett problem för alla typer av kvalitativa studier, eftersom dessa lägger stort fokus på forskarens engagemang, tolkningar och egna kunskap om studieämnet.¹⁵¹ Guest et al. lägger därför stor vikt i att forskaren måste vara transparent och konsekvent i användandet av ATA. Kodstrukturen för analysen kommer därför presenteras lite senare i denna uppsats, för att påvisa transparens och på så vis höja uppsatsens reliabilitet. En kodbok som analysen förhåller sig till kommer också att inkluderas för att ytterligare öka uppsatsens transparens. Kodboken kommer underlätta arbetets gång och användas som en guide vid tvetydiga fall. Med kodbok menas ett slags verktyg som förklarar hur kodaren av textmaterialet ska tänka och vad som ingår i koderna.

Även validitet kan vara svår att bevisa i en kvalitativ studie, där validitet handlar om att mäta det forskningen har för uppsikt att mäta.¹⁵² Då denna uppsats är av kvalitativ karaktär bör ordet mäta inte appliceras i denna uppsats, eftersom detta indikerar att undersökningen kvantifierar något.¹⁵³ Istället använder sig denna uppsats av filosofie doktor Ian Deys definition av validitet.

My dictionary defines 'valid' as 'sound,' 'defensible' and 'well grounded' and despite the more technical interpretations of validity in social science, this is as good as any.¹⁵⁴

Guest et al. specificerar två anledningar till varför validitet är viktig i en kvalitativ studie.¹⁵⁵ För det första, är replikering typiskt inte ett mål, de flesta studier är beskrivande och inte designade för att replikeras. För det andra, är det vanligt att datainsamlingen är ostrukturerad i kvalitativa studier. Målet med denna uppsats är inte att replikera, utan snarare som Braun and Clarke beskriver erfarenhetsbaserad kvalitativ forskning

¹⁴⁴ Ely et al. 1997.

¹⁴⁵ Braun & Clarke. 2013: 225.

¹⁴⁶ Bergström & Boréus. 2012: 89.

¹⁴⁷ Braun & Clarke. 2013: 280.

¹⁴⁸ Guest et al. 2012: 79

¹⁴⁹ Ibid: Kap 4.

¹⁵⁰ Braun & Clarke. 2013: 279.

¹⁵¹ Ibid: 279.

¹⁵² Ibid: 280.

¹⁵³ Guest et al. 2012: 80.

¹⁵⁴ Dey. 1993: 228.

¹⁵⁵ Guest et al. 2012: 84.

Experiential qualitative research validates meanings, views, perspectives, experiences and/or practices expressed in the data. (...) participants' *interpretations* are prioritised, accepted and focused on (...).¹⁵⁶

Alltså är författarens tolkningar av materialet av tydligare vikt än replikering i denna uppsats. Uppsatsen strävar efter att garantera validitet och kommer att ta hänsyn till subjektivitet¹⁵⁷ när den empiriska analysen utförs. Även här kommer kodboken att vara till hjälp för att garantera detta eftersom kodningen måste ha hög tillförlitlighet och tydlighet. Genom att göra detta kommer mina tolkningar i analysen att vara grundade i materialet, vilket Guest et al. menar är av högsta relevans då "credible thematic analysis is grounded in the data".¹⁵⁸

Det är också viktigt att diskutera relationen mellan validitet och reliabilitet. Guest et al. menar att det inte kan finnas validitet utan reliabilitet och citerar Lincoln och Guba (1985):

Since there is no validity without reliability (...) a demonstration of the former is sufficient to establish the latter.¹⁵⁹

Då analysen i denna uppsats ska jämföra ett flertal regeringar och material, är det viktigt att texterna bedöms likadant, att kodboken används konsekvent samt att valet av teman speglar vad som återfinns i materialet. Arbetet har därför varit noga med att ta dessa frågor i beaktning och försöker skapa transparens genom att inkludera dokumentering av förarbetet inför analysen samt en redovisning av hur kodningen av materialet utförts. Dessutom har en utomstående fått prova att koda en del av materialet, vilket kan vara bra på så vis att personen i fråga kan lyfta fram oklarheter gällande val av teman, kodbokens utformning samt hur materialet sedan analyserats. Guest et al. skriver att "use of multiple coders facilitate coding reliability by providing checks on individual biases and variance in interpretation of code definitions."¹⁶⁰ Personen som provkodade fick först läsa de delar av uppsatsen som behandlar ATA samt kodboken. Därefter, från ett urval av 3 utrikesdeklarationer, gjordes först en jämförelse av vilka teman som ansågs återfinnas. Resultatet överensstämde med 80 procent, vilket ansågs vara ett adekvat resultat för denna uppsats. Slutligen fick personen prova att koda samma material efter den givna kodboken. Det visade sig att temat säkerhet och fredsprocesser ofta blandades ihop, vilket korrigerades med att i kodboken lägga till att "temat säkerhet inte ska kodas som säkerhet när man pratar om fredsprocesser".

4.4 Uppsatsens tematiska ramverk

Nedan beskrivs den tematiska strukturen, vilken är av relevans för den följande analysen. Först beskrivs de valda teman och sedan hur dessa val gjordes. Därefter introduceras en kodbok, som skapats enligt det strukturella schemat beskrivet av Guest et al.¹⁶¹

¹⁵⁶ Braun & Clarke. 2013: 21.

¹⁵⁷Med detta menar jag att jag är medveten om det egna "jagets" inverkan på studien, den så kallade intersubjektivitetsprincipen.

¹⁵⁸ Guest et al. 2012: 97.

¹⁵⁹ Ibid: 82.

¹⁶⁰ Ibid: 85.

¹⁶¹Ibid: 71.

4.4.1 Genomgång av kodstrukturen inför analysen

Med hjälp av ATA, har uppsatsen letat efter teman och idéer som är av relevans för konstruktionen av feministiska uttryck i det utvalda empiriska materialet. Efter repetitiv läsning, där trender, återkommande ämnen och nyckelord eftersökts, utvecklades analysens huvudteman. Det bör understrykas att forskaren här har en aktiv roll, där denne identifierar de teman som senare kommer att analyseras.¹⁶²

Först låg fokus på att bekantas med materialet och identifiera bredare mönster i materialet. En lista på olika teman som var mest återkommande utvecklades. Slutligen bestod denna lista av 14 teman: Mänskliga rättigheter, Kvinnors rättigheter, Säkerhet, Tillväxt, Utveckling, Ekonomisk tillväxt, Bistånd, Aids, Sexuell hälsa, Barnadödlighet, Barnafödande, Deltagande i konflikt, Kvinnor och barn i konflikt, och Fredsprocesser. Vid efterföljande genomläsningar var huvudsyftet att bekräfta och slutligen välja teman. Med hjälp av det teoretiska ramverket och analysmaterialet kunde det identifieras att flera av dessa teman hade snarlikt innehåll och användes synonymt i analysmaterialet. Därför slogs flertal av dessa teman ihop. Mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter döptes om till mänskliga rättigheter. Det samma gällde tillväxt, utveckling, ekonomisk tillväxt samt bistånd, vilka slutligen döptes om till ekonomisk utveckling. Det visade sig att aids, sexuell hälsa, barnadödlighet samt barnafödande till största del nämndes i samband med ekonomiska aspekter, dessa teman kommer därför att kodas under temat ekonomisk utveckling som tidigare nämnts ovan. Deltagande i konflikt samt kvinnor och barn i konfliktsituationer slogs slutligen ihop under namnet påverkan av konflikt. Resterande teman kommer användas i befintlig form. Därigenom avgränsades denna uppsats till att analysera 5 teman: mänskliga rättigheter, säkerhet, ekonomisk utveckling, påverkan av konflikt samt fredsprocesser.

De teman som valts är de som är mest återkommande i materialet, som nämnts ovan, basera urvalet i denna uppsats på repetition av teman. Det teoretiska ramverket har också tagits i beaktande. Detta för att stärka relevansen av uppsatsens valda teman eftersom de då blir grundade i både empiri och teori.

Efter teman valts ut skapades en kodbok enligt det strukturella schema presenterat av Guest et al.¹⁶³ Kodboken belyser hur teman har definierats samt när dessa används i analysen. I figur 1 illustreras en mall av denna kodbok.

Figur 1: Mall för kodbok (för fullständig kodbok se appendix)

Kodnamn:	Koddefinition:
Tema	Definition När tema används När tema inte används

Därefter analyserades materialet i ett flertal omgångar, där kopplingar mellan text och tema relateras till uppsatsens teoretiska ramverk. Som tidigare nämnt kräver denna typ av analys ett aktivt deltagande av forskaren, där de egna tolkningarna är av stor vikt. Uppsatsen har därför varit noga med att ta reliabilitet och intersubjektivitet i beaktande. Där analysprocessen söker att vara transparent och konsekvent.

¹⁶² Braun & Clarke. 2013: 96.

¹⁶³ Guest et al. 2012: 50-54

5. Analys

Följande kapitel beskriver analysen av det empiriska materialet som relaterar till uppsatsens 5 utvalda teman. I kapitlet kommer också kopplingar mellan det empiriska materialet och det teoretiska ramverket att beskrivas. Analysen är uppdelad utefter uppsatsens teman, där respektive regering presenteras i kronologisk ordning. Kapitlet kommer inte att presentera alla uttalanden som regeringarna gjort, utan kommer att innehålla en sammanfattande analys som beskriver hur regeringarna uttalat sig om respektive tema. Därefter kommer en analys av vilka faktorer som kunnat påverka och kan förklara eventuella förändringar som skett. Denna del av analyskapitlet kommer att ha ett mindre omfång än den tematiska analysen, på grund av att den inte utgör uppsatsens främsta syfte.

5.1 Mänskliga rättigheter

5.1.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006

Den socialdemokratiska regeringen nämner kvinnor explicit två gånger i analysystemat men de omnämns alltid sammankopplat med barns rättigheter. Detta förstärker synen på kvinnans roll som mödrar eller vårdgivare och därigenom också kvinnans underordnade roll i samhället. De gånger kvinnor och barn omnämns i materialet refererar regeringen till människosmuggling. I utrikesdeklarationen från 2002 säger utrikesminister Anna Lindh så här:

Dagligen begås brott mot de mänskliga rättigheterna. Likt Lilja i Lukas Moodyssons film smugglas över en halv miljon kvinnor och barn in i EU för att utnyttjas som sexslavar.¹⁶⁴

Även efterkommande utrikesminister Laila Freivalds tar upp detta och säger:

När Sverige i år blir ordförande i Östersjöstaternas råd kommer vi att prioritera kampen mot organiserad brottslighet och människohandel som drabbar alltför många kvinnor och barn.¹⁶⁵

Citaten är ett exempel på hur regeringen pratar om mänskliga rättigheter ur ett feministiskt perspektiv, där de relaterar till feminismens idéer om hur kvinnor exploateras. Feministisk IR-teori belyser exempelvis att sexhandel bygger på sexualiserade ekonomiska förhållanden, där kvinnor tvingas in i denna situation på grund av okunskap, tvång eller behov av högre materiell standard.¹⁶⁶ Ett problem ligger dock i att kvinnor inte omnämns fristående från barns rättigheter.

Ett annat, men inte lika tydligt, exempel på hur mänskliga rättigheter sammankopplas till kvinnors rättigheter i materialet kommer från Freivalds:

På liknande sätt som Sverige gick i spetsen för att stödja kampen för mänskliga rättigheter och demokrati i Afrika gjorde vi det i Latinamerika. (...) Valet av Michelle Bachelet symboliserar Chiles och Latinamerikas framsteg.¹⁶⁷

Citatet påvisar feministiska värderingar på två sätt. För det första, påvisas att kvinnors representation på politiska poster är viktigt eftersom regeringen antyder att valet av en kvinna till president påvisar landets framsteg. För det andra, är det tydligt i kontexten att regeringen här uttrycker ett stöd för kvinnors rättigheter eftersom Michelle Bachelet arbetade outtröttligt

¹⁶⁴ Utrikesdeklaration. 2002/03: 1.

¹⁶⁵ Utrikesdeklaration. 2005/06: 4.

¹⁶⁶ Kronsell. 2011: 113.

¹⁶⁷ Utrikesdeklaration. 2005/06: 7.

för att främja kvinnors rättigheter i den chilenska lagstiftningen. Exempel på Bachelets reformer är skydd för offer av våld i hemmet, ett reformerat pensionssystem som var rättvist mot kvinnor, bättre tillgång till barnomsorg för låginkomstmödrar samt införseln av universell tillgång till preventivmedel.¹⁶⁸ Regeringen, genom sitt stöd till Bachelet, påvisar därigenom en feministisk ton eftersom dessa typer av reformer framställs som framsteg.

Vidare tydliggörs att regeringen betonar vikten av gemenskap för att kunna bekämpa brott mot de mänskliga rättigheterna. Tickner konstaterar, som tidigare nämnt, att internationell gemenskap är viktigt inom feministisk IR-teori eftersom detta kan hjälpa till att lösa globala problem. Denna aspekt av feminism återfinns hos regeringen då de flertalet gånger uttrycker att man genom samarbete kommer kunna främja respekt för de mänskliga rättigheterna. Citatet nedan är ett exempel på detta.

Framtiden ligger i samarbete med Europa. Regeringen vill fördjupa samarbetet med de här länderna för att främja respekt för de *mänskliga rättigheterna*, demokrati och ekonomisk utveckling.¹⁶⁹

5.1.2 Alliansregering 2006–2010

Alliansregeringen nämner aldrig kvinnor explicit i utrikesdeklarationerna i relation till temat mänskliga rättigheter. De är tydliga med att man ska arbeta för att mänskliga fri- och rättigheter ska gälla *alla*, men uttrycker inte specifikt att detta gäller just kvinnors rättigheter.¹⁷⁰

Regeringen refererar i utrikesdeklarationen från 2009¹⁷¹ till en skrivelse som innehåller regeringens ambitioner och prioriteringar för de mänskliga rättigheterna i svensk utrikespolitik.¹⁷² I utrikesdeklarationen beskriver regeringen att man avser följa upp och implementera initiativ från denna skrivelse.¹⁷³ I detta dokument omnämns kvinnor och kvinnors rättigheter explicit ett flertal gånger. Detta tyder på att regeringen, trots att man i utrikesdeklarationerna inte omnämner detta, ändå arbetar för att de mänskliga rättigheterna måste inkludera kvinnors rättigheter. Citatet nedan är ett tydligt exempel på detta från regeringens skrivelse.

De mänskliga rättigheterna ska åtnjutas på lika villkor, oberoende av kön. I många länder åsidosätts fortsatt kvinnors och flickors mänskliga rättigheter. En av regeringens viktigaste prioriteringar är därför kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.¹⁷⁴

Dessutom har utrikesminister Carl Bildt även i ett pressmeddelande skrivit att:

Genomförandet av reformer som stärker kvinnors ställning och främjar kvinnors rätt och möjligheter att till fullo åtnjuta de mänskliga rättigheterna är både ett mål i sig och ett sätt att nå målsättningarna för jämställdhetspolitiken.¹⁷⁵

Citatet påvisar regeringens feministiska värderingar. Dels för att de uttrycker att mänskliga rättigheter är kvinnors rättigheter och dels för att de ser ett problem i att kvinnor i vissa länder

¹⁶⁸ Parks. 2018.

¹⁶⁹ Utrikesdeklaration. 2003/04: 6.

¹⁷⁰ Utrikesdeklaration. 2007: 13; 2008: 14; 2009: 5; 2010: 7.

¹⁷¹ Utrikesdeklaration. 2009: 4.

¹⁷² Utrikesdepartementet. 2008.

¹⁷³ Utrikesdeklaration 2009: 4.

¹⁷⁴ Utrikesdepartementet. 2008: 21.

¹⁷⁵ Bildt. 2007.

diskrimineras genom att institutioner, lagstiftningar och regelverk fortfarande förhindrar kvinnors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Något intressant i relation till detta är att organisationen Kvinna till Kvinna år 2008 gjorde en mätning som avslöjade att Bildt helt ignorerar kvinnors rättigheter i sina muntliga uttalanden och framträdanden.¹⁷⁶ Vilket tyder på att utrikesministern ändå inte prioriterar kvinnors rättigheter i sina anförande.

5.1.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018

Den rödgröna koalitionsregeringen nämner explicit kvinnors rättigheter i alla av sina utrikesdeklarationer. Det är också den feministiska strategi som är mest frekvent hos regeringen. Margot Wallströms slagord i samtliga utrikesdeklarationerna är:

Jämställdhet och en feministisk utrikespolitik eftersom mänskliga rättigheter också är kvinnors rättigheter.¹⁷⁷

Denna uppfattning kan kopplas till feministiska värdegrunder om att mänskliga rättigheter är det samma som kvinnors rättigheter.

Vidare framhåller Wallström vikten av att stärka kvinnors rättigheter i utrikesdeklarationen från 2015:

Nu formas en feministisk utrikespolitik vars mål är att motverka diskriminering av kvinnor (...) Konkreta steg för kvinnors plats och rättigheter tas. (...) En feministisk utrikespolitik ska genomföra hela utrikesförvaltningens arbete och syftar till att stärka kvinnors rättigheter (...).¹⁷⁸

Citatet exemplifierar tydligt att regeringen antar ett feministiskt perspektiv i relation till kvinnors rättigheter. Regeringen menar på att kvinnor har en underordnad roll och att detta påverkar kvinnors rättigheter. Detta relaterar till de feministiska idéer som statsvetarprofessorn Mary Caprioli beskriver: “the ideologically based power of men over women results in general political repression of women in defiance of their individual liberties and human rights”.¹⁷⁹ Att regeringen framhäver en målsättning att motverka diskriminering av kvinnor, och att konkreta steg måste tas för att säkerställa kvinnors rättigheter, återspeglas av feministiska IR-forskare (Steans, 2007; Tickner, 2014; Kronsell, 2011).

Utrikesdeklarationerna utgår till stor del från FUP:s tre R, där rättigheter är ett av dem. I handlingsplanen från år 2015 klargörs att temat rättigheter innefattar mänskliga rättigheter samt kvinnor och flickors erhållande av dessa.¹⁸⁰ Således utgör rättigheter och särskilt kvinnors rättigheter en stor del i regeringens utrikespolitiska agenda, vilket ytterligare speglar regeringens feministiska ton eftersom de explicit omnämner kvinnor i sammanhanget.

Samtliga handlingsplaner för FUP inleds med regeringens mål för den feministiska politiken. En av målsättningarna i handlingsplanerna är: “kvinnors och flickors fulla erhållande av

¹⁷⁶ Ag. 2008.

¹⁷⁷ Utrikesdeklaration. 2015: 8; 2017: 7; 2018: 4.

¹⁷⁸ Utrikesdeklaration. 2015: 7.

¹⁷⁹ Caprioli. 2004: 413.

¹⁸⁰ Regeringskansliet. 2015a: 1-3.

mänskliga rättigheter".¹⁸¹ Att mänskliga rättigheter beskrivs som en rättighet som ska inkludera alla, är en tydlig idétradition inom feminismen.¹⁸²

Slutligen framhåller regeringen i handlingsplanen för FUP från 2017 att:

Den feministiska utrikespolitiken ska bidra till konkreta resultat som stärker såväl jämställdheten som alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.¹⁸³

Att regeringen explicit uttrycker att utrikespolitiken nu ska bidra till en stärkt jämställdhet samt att kvinnor ska få fullständig tillgång till mänskliga rättigheter, är ytterligare ett exempel på att regeringen tagit ett steg mot tydligare feminism i utrikespolitik, med ett ökat fokus på kvinnors rättigheter.

5.2 Säkerhet

5.2.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006

I säkerhetsfrågan omnämns kvinnor aldrig explicit av den socialdemokratiska regeringen. Däremot skiljer sig idéerna om hur regeringen ska tackla dessa problem under mandatperioden. De första två åren pratar regeringen i termer som kan liknas med det feministiska synsättet på säkerhet. Där säkerhet omnämns på ett tydligare individualiserat sätt eftersom individens rättigheter till säkerhet tas upp som en prioritet i utrikesdeklarationerna. Ett exempel på detta är att utrikesminister Laila Freivalds sa:

De nya hoten kräver ett breddat säkerhetsbegrepp. De kräver en säkerhetspolitik med individens skydd och rättigheter, och folkrätten i centrum. De kräver en aktiv utrikespolitik.¹⁸⁴

Detta påvisar en tydlig koppling till det feministiska tankesättet på säkerhet som beskrivs av Tickner:

Whereas conventional security studies have generally looked at conflict from a top-down or structural perspective, feminists have generally taken a bottom-up approach analysing security.¹⁸⁵

Det är intressant att den socialdemokratiska regeringen redan under denna tid pratade om säkerhetsfrågor på ett mjukare sätt. Utrikesminister Anna Lindh framhäver exempelvis att den traditionella synen på säkerhetsbegreppet är allt för snäv.

Sverige vill bidra till att skapa ökad säkerhet – säkerhet i dess fulla bemärkelse. Traditionellt hävdas att stater säkerhet garanteras av militära medel (...). Men detta är allt för snävt. Säkerhet i dagens värld måste skapas globalt och gemensamt och innebära frihet och trygghet för alla.¹⁸⁶

Citatet påvisar att Sverige redan 2002 pratade om säkerhet på ett mer individbaserat sätt, vilket återspeglar hur den feministiska IR-forskningen resonerar kring säkerhetsbegreppet. Det är i

¹⁸¹ Regeringskansliet. 2015a: 4; 2017a: 4; 2018a: 4.

¹⁸² Gemzöe. 2002: 31.

¹⁸³ Regeringskansliet. 2017a: 1.

¹⁸⁴ Utrikesdeklaration. 2004/05: 1.

¹⁸⁵ Tickner. 2004: 45.

¹⁸⁶ Utrikesdeklaration. 2002/03: 1.

sammanhanget viktigt att nämna att detta citat starkt relaterar till säkerhetsrådets resolution 1325 från 2000¹⁸⁷ och den politiska agendan som låg på bordet under den tiden.

Det mjukare sätt som regeringen pratar om säkerhet försvinner under mandatperiodens sista del, då ett mer traditionellt synsätt återopas. Regeringen har under denna period en tydligare statscentrerad och militaristisk tappning på hur säkerhetsproblem ska lösas. Regeringen pratar exempelvis om stärkt militaristisk närvaro, där Freivalds uttrycker att ”regeringen höjer ambitionen för Sveriges militära deltagande i internationella insatser”¹⁸⁸.

Tickner förklarar den traditionella synen på säkerhet så här:

Power, autonomy, self-reliance, and rationality are all attributes that realism – the approach in IR that has had the most influence on security studies – deems desirable for state behaviour if states are going to survive and prosper in a dangerous “anarchical” international system. All of these attributes are ones we associate with a socially constructed “ideal-type” masculinity.¹⁸⁹

Analysen av materialet har visat att mer traditionella idéer var närvarande under den sista delen av regeringens mandatperiod. Regeringen beskriver flertalet gånger i utrikesdeklarationen från 2005 att de vill stärka sin egna utrikespolitiska makt. Freivalds framhåller exempelvis att ”Vi kan använda samarbetet som en hävstång för vår utrikes- och säkerhetspolitik – samtidigt som vi kan höja vår egen röst.”¹⁹⁰ Detta tyder på en förändring mot mer traditionella maskulina värdegrunder, som beskrivs av Tickner, och kan ses som ett steg bort från feminismen i säkerhetsfrågan.

Feministisk IR-teori har problematiserat uppfattningen av staten som “beskyddare” eller “garant” av säkerhet. Freivalds uttrycker i utrikesdeklarationen från 2004 att ”Vi vill se ett starkare skydd för människors säkerhet. Det primära ansvaret för människors säkerhet måste alltså ligga på den suveräna staten.”¹⁹¹ vilket relaterar till vad feministiska IR-teoretiker har problematiserat. Trots att regeringen vill se ett starkare fokus på människors säkerhet, i likhet med vad feminismen förespråkar, ser de staten som yttersta garant av den säkerheten. Det faktum att Freivalds ser den suveräna staten som yttersta garant av säkerhet, påvisar återigen att regeringen under den senare hälften av mandatperiod uttrycker mindre feministiska värderingar på säkerhetsområdet.

Vidare synliggörs att regeringen vidgat synen på förståelsen av konflikter och hur konflikter kan komma att påverka befolkningen. Regeringen beskriver exempelvis:

Grundläggande för vår överlevnad är att vi värnar om vår miljö. Ta frågan om rent vatten. Det är en bristvara och därför en källa till konflikt. Ta växthuseffekten – extrema väderhändelser, torka och översvämningar driver människor på flykt och orsakar konflikter.¹⁹²

Att regeringen pratar om klimatet som en möjlig säkerhetsrisk är också något som tyder på att man anammat ett feministiskt synsätt. Dels för att regeringen breddat synen på vad konflikt och säkerhet innebär där feministisk IR-teori också inkluderar klimathot i det breddade

¹⁸⁷ FN – säkerhetsrådet. 2000.

¹⁸⁸ Utrikesdeklaration. 2005/06: 3.

¹⁸⁹ Tickner. 2004: 44.

¹⁹⁰ Utrikesdeklaration. 2005/06: 3.

¹⁹¹ Utrikesdeklaration. 2004/05: 2.

¹⁹² Utrikesdeklaration. 2002/03: 4.

säkerhetsbegreppet och dels för att kvinnor är en utsatt grupp som drabbas värre av klimatförändringar.¹⁹³

5.2.2 Alliansregering 2006–2010

Alliansregeringen omnämner aldrig kvinnor explicit i relation till säkerhet. När regeringen pratar om säkerhet och frågor rörande detta, är de också tydligt mindre fokuserade på individers säkerhet än den socialdemokratiska regeringen. Alliansregeringen pratar om säkerhet på en högre abstraktionsnivå där statens säkerhet tycks vara av vikt. Regeringen tydliggör dock att man förespråkar samarbete inom säkerhetsfrågorna. I främsta hand pratar regeringen om EU men Nato nämns också som en potentiell samarbetspartner. Utrikesminister Carl Bildt säger exempelvis:

Vårt lands framtida säkerhet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. (...) det är därför som samarbetet inom EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik.¹⁹⁴

Internationell gemenskap beskrivs av de feministiska IR-teoretikerna Tickner¹⁹⁵ och Laura Sjoberg¹⁹⁶ som ”nyckeln till att förebygga konflikter och lösa globala problem”, därmed kan regeringens fokus på detta ses som ett steg mot mer feministiska idéer av säkerhet.

Vidare framhåller alliansregeringen ett större fokus på statlig säkerhet och militärsamverkan än vad den socialdemokratiska regeringen gör. Bildt säger att ”Europa innebär förbättrade förutsättningar för säkerhet i Sverige”¹⁹⁷. Detta påvisar en viss tvetydighet hos regeringen eftersom statlig säkerhet och militarism betonar mer traditionellt maskulina värdegrunder och vikten av multilateralism i säkerhetsagendan betonas inom feministisk IR-teori.¹⁹⁸

Det finns dock ett fåtal paragrafer i alliansregeringens utrikesdeklarationer som tyder på att individen ändå tas i beaktande i den säkerhetspolitiska agendan. Exempelvis framhåller regeringen att ”Sverige inte kan stå överksamma där människors fri- och rättigheter kränks och oskyldiga människor lemlästas och dödas.”¹⁹⁹ Bildt relaterar även till ett mer individbaserat perspektiv när han säger att ”den säkerhetspolitiska horisonten (...) hotar människor långt utanför landets gränser”.

5.2.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018

Den rödgröna koalitionsregeringen nämner inte kvinnor explicit i samband med säkerhetspolitiska perspektiv. Den rödgröna koalitionsregeringen fokuserar, likt alliansregeringen, på samarbete mellan länder i relation till säkerhetspolitiska frågor. Den rödgröna koalitionsregeringen framhåller att människorna ska skyddas från hot, vilket ligger i linje med feministiska idéer om säkerhet.

¹⁹³ FN –Womens Watch. 2009.

¹⁹⁴ Utrikesdeklaration. 2007: 1-2

¹⁹⁵ Tickner. 2014b: 7-9

¹⁹⁶ Sjoberg. 2009.

¹⁹⁷ Utrikesdeklaration. 2008: 3.

¹⁹⁸ Sjoberg, 2009; Tickner, 1992.

¹⁹⁹ Utrikesdeklaration. 2008: 10.

Den säkerhetspolitik som förmedlas av regeringen är en aktiv, bred och ansvarsfull säkerhetspolitik. Där utrikesminister Margot Wallström framhåller att:

Sveriges Säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med en trovärdig nationell försvarsförmåga.²⁰⁰

Detta relaterar tillbaka till den aktiva utrikespolitiken som fördes utav Olof Palme. En utrikespolitik vilken dominerades av ekonomisk utjämning, ökat humanitärt bistånd samt en ökning av Sveriges röst på den globala arenan. Detta ligger i linje med feministiska idéer om hur säkerhet ska säkerställas. Det bör i sammanhanget också uppmärksammas att regeringen är tydlig med att säga att detta förutsätter att Sverige också har en trovärdig försvarsförmåga, vilket snarare ligger mer i linje med traditionella idéer om säkerhet än feminismens.

Vidare beskriver regeringen vikten av multilateralism i säkerhetspolitiken. Wallström säger exempelvis:

Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder. Sverige är inte med i någon militär allians. Det går inte att se militära konflikter i vårt närområde som skulle påverka endast ett land. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska därför kunna ge och ta emot stöd såväl civilt som militärt.²⁰¹

I forskningslitteraturen beskrivs säkerhetspolitik som något grundläggande maskulint (Enloe, 1990; Tickner, 1997; Walt, 1998; Snyder, 2009; Peterson & Runyan, 2010). Trots detta framhäver den rödgröna koalitionsregeringen att man är beredd att assistera andra EU-länder eller våra grannar i norr. Detta tyder på att regeringen, även i ett traditionellt område som säkerhetspolitik, antar en feministisk ton eftersom gemenskap är en central del inom det feministiska perspektivet.

Regeringen framhåller också att de har vidgat synen på säkerhetsbegreppet. Där Wallström uttrycker att "Terrorism, klimat, migration, pandemier och människosmuggling utgör utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar."²⁰² Det här tyder på att deklARATIONEN av FUP har medfört vissa förändringar i hur regeringen tänker på säkerhet, eftersom de nu valt att vidga idéen om vad säkerhet innebär. Att regeringen blandar in klimatförändringar i säkerhetsbegreppet visar på ytterligare förändringar mot feminism, då klimatförändringar påverkar fattiga länder och människor hårdare, där kvinnor i synnerhet är en utsatt grupp. Klimatförändringar förklaras också av regeringen som en ökad risk till konflikter mellan grupper och stater, och varför arbetet mot hållbara samhällen måste börja nu.²⁰³ Att innefatta dessa begrepp innebär en förändring mot ett mer individbaserat tankesätt eftersom det i första hand är människor som kommer lida av dessa utmaningar. Att applicera ett bredare synsätt är också något som är enhetligt med feministisk idétradition eftersom en analys av flera dimensioner måste användas för att förstå omvärlden.²⁰⁴

²⁰⁰ Utrikesdeklaration. 2016: 1.

²⁰¹ Utrikesdeklaration. 2015: 2.

²⁰² Utrikesdeklaration. 2016: 1.

²⁰³ Regeringskansliet. 2015a: 8.; Regeringskansliet 2016a: 4; Regeringskansliet, 2017b: 4.

²⁰⁴ Steans. 2003: 435.

5.3 Ekonomisk utveckling

5.3.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006

Kvinnor omnämns explicit fåtalet gånger av den socialdemokratiska regeringen gällande temat ekonomisk utveckling. En grundläggande idé i feministisk IR-teori är att kvinnor missgynnas och underordnas i världsordningen. Denna tanke återfinns i den socialdemokratiska regeringens utrikespolitik, där Laila Freivalds framhåller att ”förtryck och diskriminering av kvinnor är ett grundläggande hinder för utveckling.”²⁰⁵

Feministiska värderingar tydliggörs också i regeringens biståndspolitik där Freivalds säger:

När Sverige nu ökar biståndet grundas det på solidaritet med fattiga och förtryckta människor men också på insikten att internationell fred och säkerhet kräver global rättvisa. Många av dagens hot och kriser har rötter i en ojämlik fördelning av resurser och brist på frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Höjningen av biståndet skapar nya möjligheter när det gäller jämställdheten (...).²⁰⁶

Regeringen betonar att det svenska biståndet ska hjälpa till i arbetet mot en mer jämställd värld, vilket tyder på att regeringen ser stor vikt i att arbeta mot ytterligare jämställdhet. Det är intressant att regeringen grundar sin biståndspolitik på solidaritet med fattiga och förtryckta. Trots att regeringen inte nämner kvinnor explicit i detta anseende kvarstår det faktum att kvinnor är de som är hårdast drabbade av fattigdom. Något som enligt feministisk IR-teori beror på kvinnors underordnade roll i den globala ekonomin.²⁰⁷

Vidare betonar regeringen också länken mellan sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och hållbar utveckling.

Inom utvecklingsarbetet prioriterar vi fyra områden. (...) För det tredje: Hiv/aids- eftersom denna farsot fortsätter att växa snabbt. De hårdast drabbade länderna riskerar kollaps inom en eller flera samhällssektorer. (...) För det fjärde: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – eftersom många unga kvinnor smittas och dör, och därför att vi upplever ett bakslag i det internationella arbetet med dessa frågor. Frågor kring sexualitet och samlevnad, sexuellt likaberättigande, mödrahälsovård, tillgång till preventivmedel, säkra och lagliga aborter och kvinnors ställning får inte tystas ned.²⁰⁸

Citatet ovan exemplifierar att regeringen ser kvinnor som en högt utsatt samhällsgrupp. Där sexuellt överförbara smittor drabbar kvinnor mer och att detta leder till samhällskollaps i länder som drabbats hårt av dessa sjukdomar. Detta tyder på att regeringen framhåller ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingsfrågorna. Det faktum att regeringen prioriterat detta område tydliggör ytterligare denna tolkning.

5.3.2 Alliansregering 2006–2010

Alliansregeringen nämner explicit kvinnors rättigheter i samband med ekonomiska aspekter flertalet gånger i analysmaterialet.

²⁰⁵ Utrikesdeklaration. 2003/04: 4.

²⁰⁶ Utrikesdeklaration. 2005/6: 5.

²⁰⁷ Kronsell. 2011:111.

²⁰⁸ Utrikesdeklaration. 2003/04: 4-5.

I allt för många delar av världen är kvinnors frihet, oberoende och jämställdhet fortfarande eftersatt. Arbetet med att öka kvinnors makt över sina egna liv har en central ställning i Sveriges politik för global utveckling.²⁰⁹

Under mandatperioden prioriterar regeringen tre huvudområden i det svenska utvecklingsarbetet: demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utveckling.²¹⁰

Citaten påvisar att kvinnors roll och jämställdhet prioriteras av alliansregeringen, vilket relaterar till den grundläggande feministiska idén om hur det internationella systemet stödjer och upprätthåller underordningen av kvinnor på ett globalt plan.

Vidare framhäver regeringen också ett feministiskt ställningstagande när det kommer till bekämpningen av fattigdom i utvecklingsländer. Där Carl Bildt sagt att

Jämställdheten och ökat stöd till kvinnors rättigheter och roll i utvecklingen är grundläggande utgångspunkter för effektiv fattigdomsbekämpning och hållbar ekonomisk tillväxt.²¹¹

Faktumet att regeringen ser jämställdhet som en nyckel till fattigdomsbekämpning och en hållbar ekonomisk tillväxt relaterar till hur feministisk idétradition belyser kvinnors ekonomiska situation och hur ojämlika genusstrukturer upprätthålls genom globala strukturer och processer.²¹² Citatet visar att regeringen anser att den ojämlika struktur som hittills har funnits i utvecklingsarbetet måste utvecklas för att förändring ska kunna ske.

I alliansregeringens policydokument ”jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingsarbete” beskrivs att man har som målsättning att förbättra kvinnors arbetsvillkor och ekonomiska aktörskap.²¹³ I policydokumentet framhåller regeringen att kvinnor, oavsett civilstånd, ska ha möjligheten att försörja sig själva, för att stärka sina rättigheter och möjligheter att styra sina liv samt kunna påverka samhället. Vidare beskrivs att det i de flesta samhällen råder normer som tillskriver kvinnor och flickor det huvudsakliga ansvaret för omsorgen av barn, äldre och sjuka samt hushållets skötsel etc., vilket relaterar till hur feminismen menar att kvinnor exploateras ekonomiskt i samhället. Regeringen framhåller vidare att:

Fattigdomen minskar när kvinnor tillåts delta i ekonomin. En mycket viktig del i arbetet är att undanröja juridiska och kulturella hinder för kvinnors äganderätt och icke-diskriminering på arbetsmarknaden.²¹⁴

Alliansregeringen visar här ett feministiskt budskap då detta relaterar till hur feminismen framhåller att kvinnor ska ha samma möjlighet att delta i ekonomin, den offentliga sfären och ha samma arbetsvillkor som män. Dessutom påvisar citatet att regeringen vill motverka att kvinnor hindras från att delta på grund av ojämlika rättigheter och möjligheter samt diskriminerande institutioner, regelverk och lagstiftning, vilket också kan relateras till feministiska värdegrunder.

²⁰⁹ Utrikesdeklaration. 2008: 14.

²¹⁰ Ibid: 18.

²¹¹ Ibid: 19.

²¹² Ljungkvist. 2007: 56.

²¹³ Regeringskansliet. 2010: 14-15.

²¹⁴ Ibid: 15.

Slutligen understryker regeringen i handlingsplanen för genomförandet av resolution 1325 att "fler kvinnor behövs på chefs- och beslutsfattande befattningar"²¹⁵ vilket kan kopplas till diskurser inom den feministiska IR-litteraturen.²¹⁶

5.3.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018

Den rödgröna koalitionsregeringen visar tydliga feministiska värderingar i relation till ekonomisk utveckling. Kvinnor omnämns explicit flertalet gånger i materialet.

I utrikesdeklarationen från 2015 understryks att "en feministisk utrikespolitik ska genomsyra hela utrikesförvaltningens arbete och bland annat öka kvinnors tillgång till resurser".²¹⁷ Detta är en viktig del i FUP, där resurser är en av de tre R:en som karaktäriserar regeringens utgångspunkter i deklarationen.²¹⁸ Vidare specificerar regeringen i handlingsplanen för FUP att man har som mål att "stärka kvinnor/flickors ekonomiska egenmakt och tillgång till ekonomiska resurser, inklusive genom produktivt arbete med anständiga arbetsvillkor."²¹⁹ I och med att regeringen genom denna målsättning antyder att kvinnor förtrycks genom ekonomiska medel, kan man utifrån feministisk IR-teori karaktärisera regeringens uttalade mål som feministiska. Regeringens uppfattning tydliggörs ytterligare genom Margot Wallströms uttalande i utrikesdeklarationen från 2018 där hon påpekar att "över hela världen är kvinnor förbisedda vad gäller resurser (...)." ²²⁰ Uttalandet påvisar att regeringen ser detta som ett problem som måste åtgärdas – i enlighet med feministisk IR-teori. I relation till detta beskriver regeringen att man med full kraft arbetar för att stoppa kvinnoförtrycket²²¹, vilket ytterligare visar regeringens feministiska värdegrunder.

Vidare påpekar Wallström i utrikesdeklarationen från år 2019 att:

I Saudiarabien och Iran utbildar vi kvinnor så att de får större makt över sin ekonomi. I Rwanda har vi skapat samhällsdebatt om papprollen.²²²

Citatet är ett exempel på hur regeringen arbetar för att motverka kvinnoförtryck genom ekonomisk utjämning. Detta uppmärksammas också i handlingsplanen för FUP där regeringen beskriver att de "ska främja rättvis fördelning mellan kvinnor och män av det obetalda hushålls- och omsorgsarbetet"²²³. Det kan konstateras att regeringens utrikespolitiska mål överensstämmer med hur forskningslitteraturen beskriver att könsbundna egenskaper skiljer kvinnors arbetsinsatser från männens.²²⁴

Inom feministisk IR-teori beskrivs att ett stort problem är att kvinnor inte ses som en bidragare till familjens ekonomi, där den kvinnliga arbetskraften exploateras genom exempelvis dålig jobbtrygghet, oreglerade arbetsförhållanden och sämre löner.²²⁵ Detta problematiseras också av den rödgröna koalitionsregeringen. Exempelvis påstår Isabella Lövin i en debattartikel att "den globala bruttonationalprodukten kan öka med 26 procent till 2025 om kvinnor och män blir

²¹⁵ Regeringskansliet. 2009: 7.

²¹⁶ Ljungkvist. 2007: 59.

²¹⁷ Utrikesdeklaration. 2015: 7.

²¹⁸ Regeringskansliet. 2017a: 10.

²¹⁹ Regeringskansliet. 2015a: 4.

²²⁰ Utrikesdeklaration. 2018: 4.

²²¹ Ibid: 4.

²²² Ibid: 4.

²²³ Regeringskansliet. 2015a: 9.

²²⁴ Tickner. 1992: 90-95.

²²⁵ Kronsell. 2011: 111.

verkligt jämställda.”²²⁶ Vidare beskrivs i utrikesdeklarationen från 2017 att ”ökad jämställdhet på arbetsmarknaden, anständiga arbetsvillkor, ökad produktivitet och inkluderande ekonomisk tillväxt är viktiga mål för Sverige.”²²⁷ Detta påvisar att regeringen har tagit ett tydligt feministiskt ställningstagande när det kommer till kvinnors rättigheter till resurser och rättigheter på arbetsmarknaden. Regeringen argumenterar också för att det är ”effektivt och hållbart att investera i jämställdhet, då det kan öka förvärvsfrekvensen och stärka hela samhällets humankapital.”²²⁸ Vidare framhålls att jämställdhet inte bara är rätt utan också effektivt, där jämställdhet uttrycks som ett verktyg för ekonomisk utveckling.

Partly because it is the right thing to do, but also because, when women and girls can educate themselves and find a job they like, they bring economic development. This pays off: if every country matched the most gender-equal country in its region in terms of access to the labour market, the global GDP would increase by 11 percent. Gender equality can truly be the key to ending poverty.²²⁹

Slutligen, betonar den rödgröna koalitionsregeringen länken mellan SRHR, jämställd och hållbar utveckling. Där Lövin framhöll att:

Exercising control over your own body is also the first building block of a truly democratic society, and key to economic development. Girls who become mothers are often forced to quit school, perpetuating the cycle of poverty for their children.²³⁰

Uttalanden som det ovan överensstämmer med feministisk idétradition eftersom vikten av att inkludera kvinnor och genusperspektiv i politiken betonas.

5.4 Påverkan av konflikt

5.4.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006

Den socialdemokratiska regeringen talar sällan explicit om kvinnor i relation till hur en konflikt påverkar befolkningen. Däremot återfinns ändå feministiska värderingar i regeringens uttalanden om konflikter och hur de påverkar befolkningen i krigshärjade länder. Ett exempel på detta är Anna Lindhs uttalande i utrikesdeklarationen från 2002:

Säkerhet förutsätter att vi kan förebygga väpnade konflikter. I Rwanda dödades en miljon människor under 100 dagar 1994. Kriget på västra Balkan skapade över tre miljoner flyktingar. Kriget har kostat EU och dess medlemsländer över 100 miljarder kronor. (...) Siffrorna förskräcker. Än mer förskräcker det mänskliga lidandet bakom. Det kan inte mätas i pengar. Men vi kan använda våra resurser bättre för att minska lidandet, och minska hotet att nya eller nygamla konflikter blossar upp.²³¹

Trots att regeringen inte explicit omnämner kvinnor i detta uttalande, har regeringen ändå ett fokus på individers lidande i konflikterna. Feministisk IR-teori belyser att internationella konflikter påverkar individers säkerhet, och särskilt hur de påverkar marginaliserade grupper av individer. Forskningslitteraturen betonar hur individer påverkas av konflikter och menar att krig påverkar betydligt fler än de stridande parterna och att det därför är viktigt att ta deras

²²⁶ Lövin. 2017.

²²⁷ Utrikesdeklaration. 2017: 7.

²²⁸ Regeringskansliet. 2015a: 18.

²²⁹ Lövin. 2016.

²³⁰ Lövin. 2015.

²³¹ Utrikesdeklaration. 2002/03: 5.

behov i beaktande.²³² Därför kan regeringens fokus relateras till idéer inom feminism eftersom de har ett tydligt fokus på individer och det lindande som människor i krigssituationer utstår. Detta ställningstagande återfinns i ett annat uttalande från 2002 där Lindh säger att:

Det är en skam att vår civilisations vagga behärskas av Saddam Hussein. Listan på hans svek är lång: Han har använt kemiska stridsmedel i kriget mot Iran och även mot sin egen befolkning. 5000 kurder i byn Halabja – män, kvinnor och barn dödades av stridsgas.²³³

I citatet återspeglas återigen att regeringen har ett individbaserat fokus, där människor och hur de påverkas är av högsta vikt. I detta citat omnämns förvisso kvinnor, men de klumpas ihop med män och barn, vilket är en tydlig skillnad jämfört med hur kvinnor omnämns efter deklARATIONEN av FUP som kommer redogöras för nedan.

Slutligen, tydliggörs att regeringen antar ett feministiskt perspektiv i relation till påverkan av konflikt då de förespråkar en stark gemenskap och ett vidgat samarbete när det kommer till att beskydda människor från konflikt. Ett tydligt exempel på detta är hur Laila Freivalds uttalar sig i utrikesdeklARATIONEN från 2004:

60 år efter Auschwitz och 10 år efter Srebrenica och Rwanda vet vi att stater kan vara ofrivilliga eller oförmögna att stoppa övergrepp. Då måste det internationella samfundet agera. Av FN-stadgan följer att säkerhetsrådet måste ta sitt ansvar för att förhindra folkmord, massmord och etniska rensningar. (...) Skyldigheten att skydda är ett gemensamt ansvar som vi alla bör vara beredda att ta.²³⁴

5.4.2 Alliansregering 2006–2010

Alliansregeringen omnämner i utrikesdeklARATIONERNA kvinnor explicit i relation till hur konflikter påverkar en befolkning. Carl Bildt säger exempelvis att:

Situationen i östra Demokratiska Republiken Kongo präglas av en omfattande humanitär katastrof. Det sexuella våldet mot kvinnor och flickor utgör en särskilt avskyvärd del av krigsföringen. Regeringens insatser i området kommer därför att särskilt inriktas på att genomföra FN:s resolution 1325 om kvinnor fred och säkerhet samt 1820 om sexuellt våld i konfliktsituationer. Arbetet med att genomföra dessa resolutioner prioriteras.²³⁵

Citatet visar att regeringen tagit ett ställningstagande mot användandet av våld i konflikter samt att regeringen prioriterar kvinnors situation i konfliktländer. Detta påvisar att regeringen tänker ur ett feministiskt perspektiv eftersom kvinnor, genom resolutionerna 1325 och 1820, prioriteras i utrikespolitiken.

I regeringens handlingsplan för genomförandet av resolution 1325 betonas att ett ökat skydd för kvinnor och flickor behövs i relation till konflikt eftersom de är särskilt drabbade.²³⁶ I handlingsplanen framhåller regeringen även att man måste garantera de behov av skydd som kvinnor och flickor behöver i relation till konflikt och postkonflikt. Eftersom forskningslitteraturen påpekar att kvinnor är särskilt utsatta i konflikter²³⁷, tydliggörs att

²³² Sjöberg. 2009: 4.

²³³ UtrikesdeklARATION 2002/03: 5.

²³⁴ UtrikesdeklARATION. 2004/05: 2.

²³⁵ UtrikesdeklARATION. 2010: 9.

²³⁶ Regeringskansliet. 2009: 4.

²³⁷ Enloe. 1996; Delargy. 2012; De Alwis et al. 2012.

regeringen genom sitt ställningstagande i handlingsplanen för genomförandet av resolution 1325 innehar feministiska värderingar.

Resolution 1820, som fokuserar på användandet av sexuellt våld i konflikter, uppmärksammar särskilt att kvinnor är speciellt utsatta under konflikter. Även här är regeringen tydliga i sitt ställningstagande då Bildt beskrivit att:

Bekämpning av alla former av könsrelaterat våld, med fokus på det sexuella våldet, har hög prioritet i regeringens freds- och säkerhetspolitiska arbete. (...) Implementeringen av resolution 1820 är ett viktigt steg i att generellt stärka skyddet för civila i väpnade konflikter. Dessutom är tillämpningen av såväl resolution 1325, om kvinnor, fred och säkerhet, som 1820 fundamentala byggstenar för att långsiktigt stärka kvinnors och flickors roll i samhället.²³⁸

Detta citat belyser regeringens feministiska värderingar i temat påverkan av konflikt på två sätt. För det första, genom att regeringen prioriterar bekämpningen av könsbaserat våld – i likhet med hur feministisk teori illustrerar att dominansförhållande upprätthålls genom objektifiering och våld.²³⁹ Sålunda kan regeringens politik sägas innehålla idéer om att bryta det maskulina maktförhållandet, som återfinns i feministisk IR-teori. För det andra, att regeringen ser FN:s resolutioner som fundamentala för att de ska kunna förändra förhållandet där kvinnor är underordnade i samhället, vilket relaterar till feminismens idéer om att sexuellt våld hjälper till att behålla den maskulina könsmaktsordningen.²⁴⁰

5.4.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018

När det kommer till hur konflikter påverkar en befolkning, uttrycker sig den rödgröna koalitionsregeringen ofta ur ett feministiskt perspektiv, och nämner flertalet gånger kvinnor explicit i analysmaterialet. I utrikesdeklarationerna relaterar regeringen tidvis dessa frågor till FN:s säkerhetsresolutioner 1325 om kvinnor, fred och säkerhet samt resolution 1820 om sexuellt våld i väpnade konflikter.²⁴¹ I utrikesdeklarationen från 2015 säger Margot Wallström exempelvis att:

Konkreta steg för kvinnors plats och rättigheter tas även genom ökat samarbete med civilsamhället samt med våra partner i EU och FN. Med våra nordiska EU-vänner har vi föreslagit att det utses en särskild EU-representant för jämställdhet och genomförandet av resolution 1325. Vi kommer att fortsätta arbetet med att motverka straffrihet för könsbaserat våld, vilket behövs i både fredstid och i samband med väpnade konflikter.²⁴²

Citatet är särskilt intressant då det påvisar att regeringens politik faktiskt innehåller feministiska värderingar på många plan. För det första, betonar regeringen samarbetet med internationella organisationer vilket kan relateras till idén om vikten av gemenskap inom feministisk IR-teori.²⁴³ För det andra, uppmärksammar de också att straffriheten för könsbaserat våld måste motverkas, en tanke som återfinns inom feministisk IR-teori. Slutligen, uttrycker regeringen explicit att könsbaserat våld är ett problem som måste stoppas. I handlingsplanen för FUP tydliggörs detta ännu mer. Ett av målen i handlingsplanen är att kvinnor och flickor ska frias

²³⁸ Bildt. 2007.

²³⁹ Ljungkvist. 2007.

²⁴⁰ True. 2005: 225

²⁴¹ Utrikesdeklaration. 2015: 4; 2016: 5; 2017: 6.

²⁴² Utrikesdeklaration. 2015: 7.

²⁴³ Tickner. 2014b: 7-9.

från sexuellt, psykiskt och fysiskt våld.²⁴⁴ Regeringens politik kan därför härledas till feminism eftersom forskare inom feministisk IR-teori menar att könsbaserat våld är en av grundorsakerna till könsförtryck.²⁴⁵

I regeringens handlingsplan för resolution 1325 prioriteras stärkt skydd av kvinnor och flickor från alla typer av våld i samband med eller efter väpnad konflikt. Feminismforskare som exempelvis Pamela DeLargy²⁴⁶ och Cynthia Enloe²⁴⁷ beskriver hur strukturellt våld mot kvinnor ofta används som en militärstrategi i konflikter. Detta belyser även ministrarna Margot Wallström och Isabella Lövin i en debattartikel, där de säger att "The will to control the body is in its most extreme form visible in fundamental groups such as ISIL, that use sexual abuse to cause fear and control territory".²⁴⁸ I handlingsplanen för resolution 1325 beskriver regeringen att:

Sverige ska verka för att den internationella humanitära rätten och den internationella straffrätten tolkas och tillämpas ur ett genusperspektiv i syfte att säkerställa att dess skydd, skyldigheter och rättigheter genomförs effektivt och icke-diskriminerande.²⁴⁹

Detta, i samband med vad som sagts i utrikesdeklarationerna, påvisar att regeringen tagit ett starkt ställningstagande mot användandet av våld mot kvinnor i konflikter. Att kvinnor utsätts för olika typer av våld i konflikter kan exempelvis kopplas till feminismens antagande om att kvinnor förtrycks genom könsförtryck, vilket innefattar sexuellt och könsrelaterat våld mot kvinnor.²⁵⁰ Regeringens ställningstagande ligger därmed i linje med idéer från feminism där sexuellt våld relateras till rätten till kontroll av den egna kroppen.²⁵¹

Det finns dock en motsättning i regeringens politik. Trots att regeringen framhåller att man vill förhindra våld mot kvinnor, är regeringen fortfarande villig att delta i engagemang som kräver att man brukar våld. Sverige är en av världens ledande vapenexportörer och tillåter att vapen kommer in i stater med auktoritärt styre. Detta kan ses som motsägelsefullt till den politik regeringen förespråkar i och med FUP. Som konstateras av Aggestam och Bergman-Rosamond "swedish-made exported weapons are often fueling and enabling gender-based violence and the repression of women."²⁵² Regeringens politik är feministisk i många anseenden men kan i realiteten se något annorlunda ut.

5.5 Fredsprocesser

5.5.1 Socialdemokratisk regering 2002–2006

Trots att FN:s säkerhetsresolution 1325 antogs år 2000, är det tydligt att den socialdemokratiska regeringen inte hade någon handlingsplan för att genomföra resolutionen. Kvinnors deltagande i fredsprocesser är föga närvarande hos den socialdemokratiskaregeringen och kvinnor omnämns explicit endast ett fåtal gånger. Trots detta tydliggörs ändå feministiska värderingar i

²⁴⁴ Regeringskansliet. 2015a: 4.

²⁴⁵ Beasley. 2009: 60-61.

²⁴⁶ DeLargy. 2012.

²⁴⁷ Enloe. 1996.

²⁴⁸ Wallström & Lövin. 2015

²⁴⁹ Regeringskansliet. 2016b: 13.

²⁵⁰ Tickner. 2014.

²⁵¹ DeLargy. 2012.

²⁵² Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016: 329.

utrikespolitiken – dock på ett annat sätt. Exempelvis säger Laila Freivalds i utrikesdeklarationen från 2005 att:

Sverige deltar i en modern FN-mission med robust fredsbevarande trupp hand i hand med insatser för medling, återanpassning av barnsoldater, institutionsbyggande och jämställdhet.²⁵³

Citatet påvisar att regeringen ser en vikt i att tänka ur ett jämställdhetsperspektiv och hur detta ska innefattas i de fredsbevarande insatserna. Detta tyder på att man, i likhet med vad feministisk IR-teori menar, tänker utanför de ”maskulina ramarna”.²⁵⁴

Freivalds säger också i utrikesdeklarationen från 2003 att:

Vi agerar i Afghanistan, där talibanerna och al-Qaida ökar sina attacker. (...) Svenska Afghanistankommittén svara för 500 skolor och för hälsovård för kvinnor och barn.²⁵⁵

Citatet belyser att Sveriges fredsbevarande insatser tar hänsyn till kvinnor och barn i fredsprocesserna. Feministiska värderingar återfinns således i utrikespolitiken på det vis att individer, speciellt kvinnor och barn, är viktiga att ta i beaktande i de fredsbevarande insatserna.

Den socialdemokratiska regeringen är också tydlig med att man anser att gemenskap och samarbete är av stor vikt för att bygga en hållbar fred i vår värld. Detta är tydligt i dessa två citat av Freivalds:

100-årsminnet av unionsupplösningen med Norge uppmärksammas på många sätt, bland annat som ett exempel på fredlig konfliktlösning och på hur ett långsiktigt och nära samarbete kan ersätta allvarlig motsättning.²⁵⁶

Vi vet att många liv hade kunnat sparas på västra Balkan om EU bättre kunnat samordna sin utrikespolitik under 1990-talet. (...) Det är en plågsam insikt. Men den är nödvändig för att vi ska kunna förhindra liknande händelser i framtiden. EU har särskilt goda förutsättningar att förebygga konflikter eftersom vi här har betydande politiska, ekonomiska, diplomatiska, militära och civila instrument.²⁵⁷

Gemenskap är, som nämnts tidigare, av stor vikt inom feministisk IR-tradition. Där feminismforskare som exempelvis Tickner beskriver att gemenskap och samarbete med andra är nödvändigt för att uppnå gemensamma mål.²⁵⁸

Det går också att hitta ett mer traditionellt fokus hos regeringen, där fredsbevarande insatser ses som något som måste göras för att säkerställa det egna landets säkerhet. Denna ansats ligger mer i linje med de traditionella IR-teoriernas idétradition.²⁵⁹ Ett exempel på detta är när Laila Freivalds i utrikesdeklarationen från 2004 framhåller att:

Utrikespolitiken är vår främsta försvarslinje, hette det under andra världskriget. Idag går den linjen i Afghanistan, i Afrika, på Balkan, och på andra platser där Sverige deltar i insatser för fred och aktivt utvecklingssamarbete.²⁶⁰

²⁵³ Utrikesdeklaration. 2005/06: 2-3.

²⁵⁴ Tickner. 1992; Youngs. 2004.

²⁵⁵ Utrikesdeklaration. 2003/04: 2.

²⁵⁶ Utrikesdeklaration. 2004/05: 5.

²⁵⁷ Utrikesdeklaration. 2003/04: 6.

²⁵⁸ Tickner. 2014b.

²⁵⁹ Hall. 2011: 39.

²⁶⁰ Utrikesdeklaration 2004/05: 1-3.

Citatet tydliggör att regeringens ställningstagande i fredsbevarande insatser inte är helt i linje med feminismens idéer om säkerhet för individen, då regeringen snarare ser en större vikt i att försvara den egna staten.

Trots detta tyder analysen av utrikesdeklarationerna att regeringen i slutet av mandatperioden börjar ge uttryck för en tydligare feminism. I utrikesdeklarationen från år 2005 framhåller exempelvis Freivalds att ”vi vill se att kvinnor aktivt ska involveras i fredsprocesser och fredsfrämjande insatser och att skyddet av kvinnors rättigheter stärks (...)”.²⁶¹ Även Jan Eliasson, som tog över ministerpositionen från Freivalds år 2005, var tydlig med att stärka kvinnors position i fredsprocesserna. Eliasson framhåller i ett pressmeddelande att ”kvinnor är ofta särskilt utsatta under konflikter. Samtidigt är kvinnor i konfliktområden ofta utelämnade från insatser för att förebygga väpnade konflikter, hantera kriser och bygga fred”.²⁶²

5.5.2 Alliansregering 2006–2010

Kvinnor omnämns explicit i relation till fredsprocesser av alliansregeringen, som i samtliga av sina utrikesdeklarationer skriver att man ”kommer fortsatt verka för att FN:s säkerhetsresolution 1325 om kvinnor i väpnade konflikter och i arbetet för ökad fred och säkerhet, genomförs i praktiken”.²⁶³ Resolutionen fokuserar på att kvinnor, säkerhet och fred och lägger vikt vid att kvinnor som aktörer representeras i fredsskapande insatser.²⁶⁴ I handlingsplanen för 1325 skriver regeringen bland annat att kvinnor ska kunna delta aktivt i fredsprocesser.²⁶⁵

Carl Bildt framhåller i utrikesdeklarationen från år 2007 att:

Sverige deltar idag i fredsbevarande insatser bl.a. i Kosovo och i Afghanistan liksom utanför Libanons kust. Tillsammans med Norge förbereder vi en insats i Darfur i Sudan. (...) FN:s säkerhetsresolution 1325 belyser kvinnors roll i internationella konflikter och i arbetet för ökad fred och säkerhet. Sverige kommer aktivt verka för att denna resolution implementeras och dess mål uppfylls.²⁶⁶

I utrikesdeklarationen från år 2008 beskriver Bildt att:

Det är naturligt för regeringen att fortsatt verka för ett starkare och reformerat FN. Det gäller inte minst Förenta nationernas möjligheter att genomföra alltmer omfattande och komplexa fredsfrämjande och statsbyggande insatser. I enlighet med säkerhetsrådets resolution 1325 måste kvinnors roll i detta arbete stärkas.²⁶⁷

Antropologen Malathi De Alwis säger att “women’s participation in peace processes is often restricted to less valued and informal spaces, which makes them unable to meaningfully participate in decision making”.²⁶⁸ Citaten ovan påvisar att alliansregeringen tagit vad De Alwis problematiserat i beaktning, eftersom de framhåller att kvinnor måste finnas representerade på ett högre plan i fredsprocesser. Ett feministiskt fokus synliggörs således hos alliansregeringen i frågor som rör fredsprocesser. Dessutom främjar regeringen kvinnors representation i den

²⁶¹ Utrikesdeklaration. 2005/06: 3.

²⁶² Eliasson. 2005.

²⁶³ Utrikesdeklaration. 2008: 11.

²⁶⁴ FN – säkerhetsrådet. 2000.

²⁶⁵ Regeringskansliet. 2009: 4.

²⁶⁶ Utrikesdeklaration. 2007: 9.

²⁶⁷ Utrikesdeklaration. 2008: 5.

²⁶⁸ De Alwis. 2012: 172-3.

offentliga och politiska sfären, vilket enligt forskningslitteraturen är viktigt för jämställdhet och kvinnors frigörelse.²⁶⁹

Tickner framhåller att ”det feministiska perspektivet söker hitta gemensamma nämnare i olika nationella aspirationer för att kunna avvärja internationella konflikter”.²⁷⁰ Denna uppfattning är närvarande hos alliansregeringen eftersom de antar ett tydligt multilateralt fokus i relation till fredsinsatser.²⁷¹ Regeringen beskriver exempelvis i samtliga utrikesdeklarationer att Sverige måste samarbeta med andra länder i fredsfrämjande insatser.²⁷²

5.5.3 Rödgrön koalitionsregering 2014–2018

När det kommer till frågor om fredsprocesser refererar den rödgröna koalitionsregeringen ständigt i sina utrikesdeklarationer till deklARATIONEN AV FUP. Regeringen omnämner kvinnor explicit flertalet gånger i samtliga analyserade texter. ”More women – more peace” var Margot Wallströms slagord under ett tal i säkerhetsrådet år 2017²⁷³, vilket tyder på att kvinnors representation i fredsprocesser är av stor vikt för regeringen. Wallström refererar exempelvis i utrikesdeklARATIONEN FRÅN 2016 till konflikten i Syrien och säger så här:

Vi fortsätter arbetet enligt vår handlingsplan för att involvera kvinnor i fredsprocesser. Genom att göra kvinnor delaktiga i fredssamtalen i Syrien kan vi bidra till ett mer hållbart samhälle.²⁷⁴

Samma fokus återfinns i regeringens utrikesdeklARATION FRÅN 2017 där Wallström beskriver att regeringen kommer att:

(...) fortsätta arbeta för en fredlig och hållbar utveckling i Afghanistan, där kvinnors representation i freds- och försoningsprocesser är något man kommer fortsätta att ge sitt stöd till.²⁷⁵

Vidare framhåller Wallström att det är av största vikt att ge kvinnor en röst i fredsprocesser för att bidra till en fredlig och hållbar fred i Syrien.²⁷⁶ Wallström har vid flertal tillfällen beskrivit hur viktigt kvinnors deltagande i fredsprocesser är och framhåller att detta är både rätt och smart.²⁷⁷ I en debattartikel i DN framhåller Wallström att ”forskning visar att fredsavtal har 35 procent större chans att hålla om kvinnor har deltagit i förhandlingarna”.²⁷⁸ Utöver detta har Wallström sagt att: “Women’s representation is not just a question of fairness, it is a matter of effectiveness and of increasing the probability of a lasting peace agreement”.²⁷⁹ Här blir föreställningen om en olikhet mellan könen tydligt, då regeringen menar att kvinnors deltagande stärker möjligheten att skapa en hållbar fred. Att regeringen ser kvinnor som viktiga aktörer för att skapa ett stabilt samhälle, säkrare globalt klimat samt förhindra att ett samhälle påbörjar en konflikt är en tydlig feministisk inställning. Regeringens fokus på kvinnors representation i fredsprocesser och i den offentliga sfären ligger i linje med hur feministisk IR-

²⁶⁹ Steans, Jill. 2005: 30.

²⁷⁰ Tickner. 1988.

²⁷¹ UtrikesdeklARATION. 2009: 5.

²⁷² UtrikesdeklARATION. 2007: 8; 2008: 4.; 2009: 6.; 2010: 9.

²⁷³ Wallström. 2017d.

²⁷⁴ UtrikesdeklARATION. 2016: 2.

²⁷⁵ UtrikesdeklARATION 2017: 4.

²⁷⁶ UtrikesdeklARATION. 2016: 2.

²⁷⁷ Wallström. 2017c; Wallström. 2017b.

²⁷⁸ Wallström. 2018a.

²⁷⁹ Wallström. 2017a.

teori beskriver att kvinnors representation är av stor vikt för att bryta den maskulina normen som råder i den offentliga och politiska sfären. Tickner framhåller exempelvis att “the marginalization of women in the arena of foreign policy-making through gender stereotyping suggests that international politics has always been a gendered activity in the modern state system”.²⁸⁰

I den rödgröna koalitionsregeringens handlingsplan för genomförandet av resolution 1325 står att:

När kvinnors rätt till politiskt deltagande och inflytande inte respekteras, förlorar fredsavtal och fredsbyggande legitimitet, kvalitet och hållbarhet. Den övergripande svenska prioriteringen är därför att synliggöra och stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande som aktörer för fred och säkerhet.²⁸¹

I handlingsplanen formulerar regeringen ett antal prioriteringar. För det första, framhåller regeringen att man ska arbeta för att stärka och synliggöra kvinnors arbete och inflytande i freds- och statsbyggandeprocesser.²⁸² För det andra, skriver regeringen att man vill förstärka genusperspektivet och expertisen i arbetet för fred och säkerhet, där man framhäver att ”en avgörande faktor för att driva agendan för kvinnor, fred och säkerhet framåt är att ett genusperspektiv integreras i all verksamhet inom fred och säkerhet”.²⁸³ Hur regeringen pratar om att införa ett tydligare fokus på kvinnor och kvinnors deltagande i fredsprocesser relaterar starkt till feministisk IR-teori, då forskningslitteraturen framhåller att en fullständig bild av de problem som är relevanta för IR endast uppnås om kvinnor och kön integreras (Enloe, 1990; Tickner, 2001; Ackerly et al., 2006; Peterson & Runyan, 2010; Kaufman & Williams, 2017). Detta faktum tydliggörs ytterligare i detta citat från regeringens handlingsplan:

Arbetet för hållbar fred och säkerhet behöver ta hänsyn till hela befolkningar och samhällen för att vara effektivt. Statistiken talar sitt tydliga språk; endast nio procent av fredsförhandlare är kvinnor, fyra procent av de som undertecknar fredsavtal är kvinnor och bland medlare är enbart två procent kvinnor. Fredsavtal är viktigt men utgör samtidigt bara startpunkten för ett mer omfattande freds- och säkerhetsarbete där såväl kvinnor som män, flickor och pojkar behöver inkluderas.

Regeringen ser alltså, i likhet med feministisk IR-teori, stor vikt i att kvinnor innefattas i det fredsfrämjande arbetet, eftersom en mer hållbar fred skapas när alla inkluderas i fredsprocessen. Detta återspeglas av Wallström och Lövin som framhåller att ”the active participation of women in peace processes has shown to be a strong contributing factor to if the peace is permanent”.²⁸⁴

5.6 Möjliga förklaringsfaktorer till förändringar i den svenska utrikespolitiken

Med hjälp av FPA som förklaringsmodell tydliggörs att deklARATIONEN av FUP och den politik som efterföljt starkt relaterar till den så kallade individnivån. Individens påverkan på beslutsfattandet kan bero på vilka personer som innehade ministerposter under denna tid samt vilka idéer som återfanns hos beslutsfattarna. Statsminister Stefan Löfven utropade sig till ledare av “en feministisk regering”²⁸⁵, i vilken 50 procent av ministrarna var kvinnor. Att Löfven tar ett så tydligt feministiskt ställningstagande samt att så många av ministrarna var

²⁸⁰ Tickner. 1992: 5.

²⁸¹ Regeringskansliet, 2016b: 9.

²⁸² Ibid: 10.

²⁸³ Ibid: 14.

²⁸⁴ Wallström & Lövin. 2015.

²⁸⁵ Gerdfeldter. 2014.

kvinnor, kan ha haft en avgörande påverkan på beslutet att deklarerat FUP. Enligt Marijke Breuning formar individer historien eftersom det är deras val och beslut som avgör utgången.²⁸⁶ Individer förklaras ha en operationell kod eller viss psykologisk föreställningsvärld som påverkar de beslut som förespråkas av dem.²⁸⁷ Individer kan ha olika idéer som påverkar beslut på olika sätt. Som Bergström och Boréus framhåller kan dessa idéer vara ”såväl en föreställning om verkligheten, som en värdering av företeelser eller en föreställning om hur man bör handla”.²⁸⁸ Utrikesminister Margot Wallström kan, mot denna bakgrund, beskrivas ha haft stor betydelse för deklARATIONEN av FUP eftersom hon kan sägas ha haft en feministisk operationell kod och ses som en förespråkare av feministiska idéer. Exempelvis har Wallström varit en tydlig förespråkare för rättvisa i genusfrågan.²⁸⁹ Dessutom kom hon senast från en position som FN:s särskilda representant i frågor som rör sexuellt våld i konflikter.²⁹⁰ Detta kan tänkas spelat stor roll för vilken typ av politik hon ville föra som utrikesminister. Ytterligare en individ som anses influerat deklARATIONEN av FUP är Hillary Clinton. Hon deklarerade redan tidigt i sitt uppdrag som USA:s utrikesminister att kvinnors handlingskraft måste prioriteras i utrikespolitiken.²⁹¹ Wallström har vid flertal tillfällen yttrat att ”Clintons engagemang för jämställdhet har inspirerat mig”,²⁹² vilket antyder att Clintons politiska agenda gett liv till den feministiska politiken förd av den rödgröna koalitionsregeringen. Wallström och Clinton kan således beskrivas som policy entrepreneurs, en term som statsvetarprofessor Kingdon beskriver som centrala figurer i genomförandet av politiska reformer.

Kingdon framhåller att tiden måste vara rätt för att individen ska lyckas med denna bedrift.²⁹³ Vilket leder till nästa nivå inom FPA. Inom FPA beskrivs att man på statnivån kan utröna inrikespolitiska faktorer som kan påverka den utrikespolitiska agendan. Den svenska väljarkåren kan exempelvis innehålla tänkbara förklaringar till deklARATIONEN av FUP. Statsvetarprofessorerna Marie Demker och Ulf Bjereld skriver att ”kunskap om väljarnas engagemang för de världspolitiska händelserna är nödvändig för att vi ska kunna uttala oss om partiernas strategiska förutsättningar för att politisera frågan”.²⁹⁴ Vilken inställning hade då den svenska folkopinionen gällande jämställdhetspolitiska frågor under tiden för deklARATIONEN? År 2014 kallade sig 47 procent av den svenska väljarkåren för feminister, vilket var en ökning med 14 procent sedan 2010.²⁹⁵ Samtidigt tyckte 72 procent av väljarkåren att jämställdhetsfrågan var mycket viktigt.²⁹⁶ Dessutom har jämställdhet och kvinnors roll på ett alltmer tydligt sätt tagits upp i den svenska inrikespolitiska diskursen. Förvisso har Sverige varit framskridande inom frågor som rör kvinnoperspektiv och jämställdhet sedan länge. Dock har detta tagit större plats i politiken under senare år. Exempelvis hamnade jämställdheten högt på den politiska agendan i valet 1994²⁹⁷, andelen kvinnor i riksdagen ökade till en hittills högsta notering vid 2006 års val på 47 procent²⁹⁸, Feministiskt Initiativ (FI) bildas år 2005 och fick sin första plats i Europaparlamentet år 2014. Utifrån ovanstående resonemang kan det på statnivån konstateras att FUP har haft ett starkt folkligt stöd som kan tänkas ha medfört en möjlighet för den

²⁸⁶ Breuning. 2007: 11.

²⁸⁷ Brommesson & Ekengren. 2007: 25.

²⁸⁸ Bergström & Boreus. 2012: 149.

²⁸⁹ Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016: 325.

²⁹⁰ Ibid: 325.

²⁹¹ Ibid: 324.

²⁹² Holmquist. 2016.

²⁹³ Kingdon. 1995: 166.

²⁹⁴ Bjereld & Demker. 1995: 39.

²⁹⁵ Albinsson. 2015: 6.

²⁹⁶ Ibid: 6.

²⁹⁷ Bergquist. 2015: 14.

²⁹⁸ Ibid: 14.

utrikespolitiska reform som deklARATIONEN av FUP inneburit. För att citera Kingdon ”var tiden för reform rätt”, det vill säga, att ett policy window hade öppnats och att en reform av den utrikespolitiska agendan således kunde genomföras.

Som tidigare nämnts framhöll Wallström att arbetet med FUP ”ska genomsyra hela utrikesförvaltningen”.²⁹⁹ Detta antyder att byråkratinivån har spelat en roll i hur deklARATIONEN av FUP förändrat den svenska utrikespolitiken. Robert Egnell framhåller att ”en intressant och potentiellt viktig konsekvens av FUP är den interna förändringsprocess som den inneburit för utrikesdepartementet”.³⁰⁰ Ett problem med FUP var de många frågetecken som fanns kring vad deklARATIONEN egentligen innebar, vilket ledde till en fördröjning av implementeringen då ingen tydlig definition fanns. Dock menar Egnell, att detta är en lämplig strategi eftersom det drev på förändringen i utrikesdepartementet. Men hur har byråkratinivån då hjälpt till att förändra utrikespolitiken? Byråkratinivån kan inte ses som en pådrivande faktor till deklARATIONEN av FUP, men kan definitivt ses som drivande i implementeringen av den. Byråkratisk påverkan har därmed skett genom att en lång rad processer inleddes och en rad innovativa program och projekt sattes igång.³⁰¹ Detta återspeglas också av Lena Ag, generalsekreterare för Kvinna till Kvinna, som i en paneldebatt sagt att ”under Margot Wallström har utrikesdepartementet fått andra uppgifter och den feministisk utrikespolitiken håller just nu på att sjunka in i byråkratin”.³⁰²

Vidare bör det diskuteras vilka faktorer på den internationella systemnivån som spelat en roll i deklARATIONEN av FUP. Ur den tematiska analysen framkom att säkerhetsrådets antagande av deklARATIONEN 1325 och 1820 har spelat stor roll för hur och i vilken grad man i utrikespolitiken pratar om kvinnor. Att FN lagt större vikt på jämställdhetsfrågorna kan sägas ha haft direkt påverkan på den svenska utrikespolitiken. En tolkning kan vara att FN:s fördjupade arbete i frågan utgjorde centrala motiv till deklARATIONEN av FUP. Resolutionerna öppnade således ett policy window som möjliggjorde deklARATIONEN av FUP. Ett perspektiv som bör tas upp i sammanhanget är att deklARATIONEN av FUP också kan ses som ett redskap för att sätta Sverige på kartan inför valet till säkerhetsrådets ordförandeskap. Breuning beskriver att staters möjlighet för framgång och aktion på den globala arenan exempelvis beror på statens makt.³⁰³ Ett svenskt ordförandeskap i säkerhetsrådet kan definitivt ses som en ökning av makt på den internationella arenan. Därför skulle deklARATIONEN av FUP kunna beskrivas som ett strategiskt val som stärker Sveriges makt gemenemot andra stater. Statsvetaren Astri Suhrke belyser också maktbegreppet och framhåller att små och mellanstora stater, som Sverige, maximerar sin makt och inflytande i det internationella systemet genom att driva multilateralt normativt arbete.³⁰⁴ Aggestam och Bergman-Rosamond beskriver FUP som ett normativt ramverk för utrikes- och säkerhetspolitik³⁰⁵, således kan FUP ses som ett sätt för Sverige att öka sin makt. Slutligen utgör feministisk utrikespolitik också en plattform för att uppmärksamma högt kontroversiella politiska frågor för en nationell och global publik. Wallström framhåller bland annat att regeringens röst i motvindsfrågor om SRHR bidragit till ”förhandlingsvinster för SRHR-frågorna i Agenda 2030 och EU samt till att drygt 2 miljoner människor har sett kampanjen ”Midwives4All” på Twitter”.³⁰⁶ Sverige har således, genom FUP, stärkt sin position på den globala arenan.

²⁹⁹ Regeringskansliet. 2015a: 1.

³⁰⁰ Egnell. 2016: 564.

³⁰¹ Ibid: 565.

³⁰² Eriksson. 2015.

³⁰³ Breuning. 2007:13.

³⁰⁴ Shurke. 1999.

³⁰⁵ Aggestam & Bergman-Rosamond. 2016: 324.

³⁰⁶ Wallström. 2016.

6. Har deklARATIONEN av FUP lett till tydligare feminism?

Syftet med denna uppsats var att analysera huruvida den deklarerade feministiska utrikespolitiken inneburit en högre grad av feminism i utrikespolitiken. Frågan som ställdes var: Ledde regeringen Löfvens (2014–2018) deklARATION av en feministisk utrikespolitik till en tydligare feminism inom det utrikespolitiska området? Analysens svar på frågeställningen är att den rödgröna koalitionsregeringen gett större plats för feminism i flera av de analyserade teman jämfört med de andra regeringarna. Analysen har också visat att feminism funnits närvarande i den svenska utrikespolitiken förr men inte på samma tydliga sätt.

En tydlig gradskillnad mellan de olika regeringarna kan ses i teman fredsprocesser, påverkan av konflikt och mänskliga rättigheter. I dessa teman ger den rödgröna koalitionsregeringen ett betydligt större uttryck för kvinnor och feminism jämfört med de andra regeringarna. Analysen har också visat att alliansregeringen omnämner kvinnor explicit i samband med kvinnors deltagande i fredsprocesser samt hur de påverkas under konflikt, dock alltid i relation till säkerhetsrådets resolutioner. Detta är en tydlig skillnad jämfört med hur den rödgröna koalitionsregeringen pratade om kvinnor i relation till dessa teman. Regeringen omnämnde kvinnor explicit och frångick från säkerhetsrådets resolutioner, kvinnor och feminism har således tagit större plats i utrikespolitiken, särskilt gällande teman mänskliga rättigheter, påverkan av konflikt och fredsprocesser. Den socialdemokratiska regeringen ger uttryck för feminism men omnämner sällan eller aldrig kvinnor explicit i dessa teman.

Det tema där en mindre skillnad mellan alliansregeringen och den rödgröna koalitionsregeringen återfinns är ekonomisk utveckling. Alliansregeringen nämner kvinnor explicit och påvisar att de ser en vikt i att kvinnor ges de resurser som krävs för ett mer jämställt samhälle. Det ska dock påpekas att det även i detta tema finns en viss gradskillnad mellan regeringarna, då den rödgröna koalitionsregeringen är mer uttalad i hur kvinnor ska kunna öka sin tillgång till resurser, samt att detta kommer leda till ett ökat globalt BNP. Detta är något alliansregeringen inte refererar till. Detta är viktigt eftersom kvinnors tillgång till resurser inte endast ses som ett problem som måste lösas, utan också något som kan hjälpa till att lösa ett globalt problem. Återigen ger den socialdemokratiska regeringen minst uttryck för feminism mellan analyserade regeringarna och omnämner kvinnor endast ett fåtal gånger, en stor skillnad till de andra två regeringarna.

Slutligen bör det noteras att det tema där regeringarna mangrant utmärkt sig som minst feministiska är inom säkerhetspolitiken. Ingen av regeringarna omnämner kvinnor specifikt i detta tema. Alla regeringarna ger uttryck för vikten av multilateralism. Däremot ger den rödgröna koalitionsregeringen och den socialdemokratiska regeringen uttryck för ett breddat säkerhetsperspektiv där klimathot omnämns av båda regeringarna.

7. Sammanfattande analytiska reflektioner

Analysen har illustrerat att deklARATIONEN av FUP har medfört en förändring i hur den rödgröna koalitionsregeringen talar om svensk utrikespolitik och vad som är viktiga målsättningar för den. Detta grundas på att tydligare feministiska värderingar framhållits och att kvinnor omnämns mer explicit efter deklARATIONEN av FUP. Uttryck för feminism återfinns hos alla analyserade regeringar, men i mindre explicita termer där analysen tyder på att det skett en succesiv ökning av hur kvinnor berörs i utrikesdeklARATIONERNA mellan samtliga mandatperioder.

Att uppsatsen har tydliggjort en succesiv ökning av feminism i utrikesdeklARATIONERNA kan, i min mening, betyda att deklARATIONEN av FUP är ”a sign of the times”. Uppsatsen har belyst att påverkansfaktorer kan hjälpa oss förstå den grad av förändring som skett. Där bland annat att prioriteringen av kvinnofrågor har ökat bland den svenska väljarkåren samt säkerhetsrådets utvidgade fokus på kvinnors rättigheter kan ha spelat roll för deklARATIONEN av FUP. Dessa faktorer utgör förändringar i the political stream³⁰⁷, som i sig har möjliggjort förändringen i den utrikespolitiska agendan och kan antyda att deklARATIONEN antogs på grund av att tiden var rätt för denna typ av reform.

En fråga som kvarstår är ifall deklARATIONEN av FUP var blott ännu ett försök till att föra en normativ utrikespolitik där Sverige söker visa prov på en ideologisk särställning. Om förändringsfaktorerna beskrivna ovan lagt grunden för att deklARATIONEN faktiskt gjordes, tyder detta på att regeringen inte ser ett behov att visa en ideologisk särställning utan att deklARATIONEN endast kom naturligt i relation till det politiska läget. Däremot framhåller Wallström att idealet är en utrikespolitik lik den förd av Olof Palme, där en aktiv utrikespolitik gav oss den något ironiska titeln ”moralisk stormakt”. Detta antyder att regeringen ändå insinuerar att deklARATIONEN av FUP är ett sätt att tydliggöra den svenska självbilden som solidarisk folkmakt vars utrikespolitik ska verka för alla. Under Sveriges ordförandeskap i säkerhetsrådet gavs landet stora möjligheter att föra sin talan kring utrikespolitiska frågor. Detta var ett ypperligt tillfälle att återigen föra en tydlig svensk röst på den internationella nivån och där regeringen visat prov på en ideologisk särställning i det internationella samfundet, eftersom de drivit de så kallade ”motvindsfrågorna”. Därför bör kanske deklARATIONEN av FUP ses som både ett strategiskt val inför ordförandeskapsvalet till säkerhetsrådet och som ett verktyg för att föra fram en tydlig svensk jämställdhetsagenda på den globala arenan. För att citera statsvetarprofessor Martha Finnemore visar kanske Sverige vägen i en internationell normutveckling?³⁰⁸ Detta lämnas dock osagt i denna uppsats.

Vidare belyser uppsatsen att alliansregeringen och den rödgröna koalitionsregeringens handlingsplaner för säkerhetsrådets resolutioner i stort sett är lika i sitt innehåll. Där kvinnors deltagande och inflytande i fredsprocesser och konfliktförebyggande är prioriterade av båda regeringar. Det går också att utläsa att den rödgröna koalitionsregeringen oftare omnämner kvinnor explicit fränkopplat från säkerhetsrådets resolutioner. Likaväl har analysen påvisat att alliansregeringen oftast omnämner kvinnor explicit kopplat till dessa. Detta antyder också att graden av feminism har ökat efter deklARATIONEN av FUP, då den rödgröna koalitionsregeringen fribundet från olika resolutioner pratar om kvinnor i utrikespolitiska frågor – något man inte gjort innan. Materialet från den socialdemokratiska regeringen är tydligt mindre feministisk i sitt innehåll, vilket också styrker slutsatsen att graden av feminism i utrikespolitiken de facto har ökat efter deklARATIONEN av FUP.

³⁰⁷ Kingdon. 1995: 166.

³⁰⁸ Engnell. 2016: 583.

8. Slutsats

Uppsatsens syfte var att undersöka huruvida deklARATIONEN av FUP verkligen lett till en högre grad av feminism i den svenska utrikespolitiken. Studien genomfördes utifrån de tre regeringarnas politik kring fem olika teman: mänskliga rättigheter, säkerhet, ekonomisk utveckling, påverkan av konflikt och fredsprocesser. Uppsatsen har sökt frambringa det politiska budskapet i ett antal teman för att svara på uppsatsens frågeställningar. Tack vare ett bra primärmaterial, ett tydligt och ett användbart teoretiskt och metodologiskt ramverk, har en djupgående analys och tydliga slutsatser kunnat göras.

I enlighet med uppsatsens beskrivande syfte, har analyskapitel beskrivit de idéer som förekommit i studiens empiriska material. Uppsatsen har trots sin deskriptiva inriktning, i min mening, tillfört och sagt något nytt om det empiriska material och fall. I enlighet med Ludwig Beckman³⁰⁹ och Clifford Geertz³¹⁰ motiveringar, har uppsatsen inte bara redogjort för materialet – utan har kunnat säga något nytt om det också.

Ur analysen framkom att deklARATIONEN av FUP de facto har medfört att man på ett mer explicit sätt omnämner kvinnor i utrikesdeklARATIONERNA. Detta resultat korrelerar också med vad som beskrivs i handlingsplanen för FUP, där regeringen påpekar att man vill ”ta ett steg till”.³¹¹ Alliansregeringen och den socialdemokratiska regeringen omnämner kvinnor explicit i en betydligt mindre grad än den rödgröna koalitionsregeringen. Alliansregeringen ger mer uttryck för feminism än den socialdemokratiska vilket antyder att det skett en succesiv ökning i hur kvinnor omnämns i utrikesdeklARATIONERNA. I denna uppsats påvisas att feministiska idéer har tagit större plats i flera av de analyserade teman efter deklARATIONEN av FUP. Det bör tilläggas att feministiska värdegrunder är närvarande hos alla regeringar, men på ett mindre tydligt sätt jämfört med den rödgröna koalitionsregeringen. En distinkt gradskillnad kan tydliggöras mellan regeringarna, där feministiska värdegrunder återges i högre omfattning och med mer dignitet av den rödgröna koalitionsregeringen. Analysen påvisar att graden av förändring kan förstås genom olika påverkansfaktorer. Specifika individers idéer, opinionen hos väljarkåren samt yttre påverkansfaktorer som säkerhetsrådets deklARATIONER beskrivs som företeelser som kan ha hjälpt till att öppna upp för denna förändring.

När vi nu konstaterat att kvinnor och feminism tagit större plats i den svenska utrikespolitiken kan man ifrågasätta konsekvenserna av denna utrikespolitiska agenda. I enlighet med vad filosofie doktor Thania Paffenholz framhåller ”a feminist foreign policy is not only a matter of counting women but also of making women count.”³¹², kan det vara intressant att vidare studera implikationerna av FUP. Framtida forskning skulle därför, med fördel, kunna inrikta sig på vad deklARATIONEN av FUP faktiskt lett till i realiteten gällande kvinnors representation, deltagande och rättigheter. Vad har deklARATIONEN av FUP faktiskt åstadkommit är en fråga att ta vidare.

³⁰⁹ Beckman. 2005: 48.

³¹⁰ Geertz. 1973: 23.

³¹¹ Regeringskansliet. 2015a: 1.

³¹² Paffenholz. 2016: 11.

9. Källförteckning

Primärmaterial

Regeringen 2002–2006

Regeringskansliet., 2005/06. *Regeringens deklaration vid 2006 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 13 februari 2006*. Online:
<https://data.riksdagen.se/fil/D6581468-698A-4D37-BB15-15F93020EEFD> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2004/05. *Regeringens deklaration vid 2005 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 9 februari 2005*. Online:
<https://data.riksdagen.se/fil/43049AFD-EE98-43C5-ACD8-B79844832A7B> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2003/04. *Regeringens deklaration vid 2004 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 11 februari 2004*. Online:
<https://data.riksdagen.se/fil/513095FF-EBA9-4DA0-A142-1D83DB036A0A> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2002/03. *Regeringens deklaration vid 2003 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 12 februari 2003*. Online:
http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-snabbprotokoll20020356-onsdagen-den_GQ0956 Hämtad: 2018-09-24.

Regeringen 2006–2010

Regeringskansliet., 2010. *Regeringens deklaration vid 2010 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 17 februari 2010*. Online:
<https://www.regeringen.se/49b754/contentassets/271b66c5df54458ca8c00f01c5a4ab23/utrikesdeklarationen-2010> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2009. *Regeringens deklaration vid 2009 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 18 februari 2009*. Online:
<https://www.regeringen.se/49b754/contentassets/9ccfe2b6d8ef4a0b8c477ce70b96d0a8/utrikesdeklarationen-2009> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2008. *Regeringens deklaration vid 2008 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 13 februari 2009*. Online:
<https://www.regeringen.se/49b754/contentassets/6a83deb14bb1476691d62ae06efe63fd/utrikesdeklarationen-2008> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2007. *Regeringens deklaration vid 2007 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 14 februari 2011*. Online:
<https://www.regeringen.se/49b754/contentassets/4ad7f4f7ce414a30845e8a891226a330/utrikesdeklarationen-2007> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringen 2014–2018

Regeringskansliet., 2018. *Regeringens deklaration vid 2018 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 14 februari 2018*. Online:
<https://www.regeringen.se/tal/2018/02/utrikesdeklarationen-2018/> Hämtad: 2018-09-24.

Regeringskansliet., 2017. *Regeringens deklaration vid 2017 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 15 februari 2017*. Online:
<http://www.regeringen.se/tal/2017/02/utrikesdeklarationen-2017/> Hämtad: 2018-09-24.

- Regeringskansliet., 2016. *Regeringens deklaration vid 2016 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 24 februari 2016*. Online:
<http://www.regeringen.se/tal/2016/02/utrikesdeklarationen-2016/> Hämtad: 2018-09-24.
- Regeringskansliet., 2015. *Regeringens deklaration vid 2015 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 11 februari 2015*. Online:
<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/02/utrikesdeklarationen-2015/>
 Hämtad: 2018-09-24.

Källor

- Acharya, Amitav., 2014. *Human security*. I Baylis, J., Smith, S och Owens, P. (red.). *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. (6., [rev.] ed.) Oxford: Oxford University Press.
- Ag, Lena. 2008. *Du ignorerar kvinnorna i allt du gör, Carl Bildt*. Dagens Nyheter. Online:
<https://www.dn.se/debatt/du-ignorerar-kvinnorna-i-allt-du-gor-carl-bildt/?forceScript=1&variantType=large> Hämtad: 2018-11-13.
- Aggestam, Karin och Bergman-Rosamond, Annika, 2016. *Swedish Feminist Foreign Policy in the Making: Ethics, Politics, and Gender*. *Ethics & International Affairs*, 30:3. Online:
doi.org/10.1017/S0892679416000241. Hämtad: 2018-09-04.
- Albinsson, Carl., 2015. *Den feministiska utrikespolitiken*. Stockholm free world forum. Online:
https://frivarld.se/wp-content/uploads/2015/09/Den_feministiska_utrikespolitiken.pdf
 Hämtad: 2018-09-01.
- Andersson, Lydia., 2018. *Feminismen och regeringen Löfven*. Kandidatuppsats. Online:
<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=8940351&fileOid=8943784> Hämtad 2019-01-12.
- Baylis, John., 2014. *International and global security*. I Baylis, J., Smith, S. och Owens, P. (red.). *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. (6., [rev.] ed.) Oxford: Oxford University Press.
- Beasley, Chris., 1999. *What is Feminism?: An Introduction to Feminist Theory*. London: Sage publications Ltd.
- Beckman, Ludwig., 2005. *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santerus.
- Bergman-Rosamond, Annika., 2013. *Protection beyond Borders: Gender Cosmopolitanism and Co-constitutive Obligation*. *Global Society*, 27:3. Online:
<https://doi.org/10.1080/13600826.2013.790789> Hämtad: 2018-12-01.
- Bergström, Göran och Boréus, Kristina., 2012. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (red.) 3.ed. Lund: Studentlitteratur.
- Bergqvist, Christina., 2015. *Underlag till Jämställdhetsutredningen U 2014:06*. Online:
<http://www.sou.gov.se/wp-content/uploads/2015/03/Makt-och-inflytande-Christina-Bergqvist.pdf> Hämtad: 2019-01-02.
- Bildt, Carl., 2007. *FN:s resolution 1820: Svar på skriftlig fråga 2007/08:1513*. Online:
<https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svar-pa-skriftlig-fraga/fns-resolution-1820-GV121513> Hämtad: 2018-12-01.
- Bjereld, Ulf., 2007. *Svensk utrikespolitik i ett historiskt perspektiv*. I Brommesson, D., och Ekengren, A. (red.). *Sverige i världen*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Bjereld, Ulf och Demker, Marie., 1995. *Utrikespolitiken som slagfält. De svenska partierna och utrikesfrågorna*. Stockholm: Nerenius & Santéus.
- Bjereld, Ulf och Carmesund, Ulf., 2016. (red.). *Framtidsarvet: Svensk utrikespolitik trettio år efter Olof Palmes död*. Tankesmedjan tiden. Bokförlaget korpen.
- Braun, Virginia och Clarke, Victoria., 2013. *Successful qualitative research: a practical guide for beginners*. London: SAGE publications Ltd.

- Breuning, Marijke., 2007. *Foreign Policy Analysis: A comparative introduction*. New York: Palgrave Macmillan.
- Brommesson, Douglas och Ekengren, Ann-Marie., 2007. *Sverige i världen*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Brommesson, Douglas., 2016. *The Europeanization of Swedish foreign policy and beyond: On multiple roles in Swedish post-cold-war foreign policy*. The Oxford Handbook of Swedish Politics. Online: doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199665679.013.28 Hämtad: 2018-10-11.
- Caprioli, Mary., 2004. *Democracy and Human Rights Versus Women's Security: A Contradiction?* Online: <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/10.1177/0967010604049520> Hämtad: 2018-12-01.
- Charmaz, Kathy., 2006. *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: SAGE Publications. Online: http://www.sxf.uevora.pt/wp-content/uploads/2013/03/Charmaz_2006.pdf Hämtad: 2018-10-25.
- Cohen, Bernard C och Harris, Scott A., 1975. *Foreign policy*. I Greenstein, F I & Polsby, N (red.) *Handbook of Political Science*. Reading: Addison Wesley.
- Concord., 2017. *How feminist is Sweden's foreign policy 2017*. Online: <http://concord.se/wp-content/uploads/2018/05/eng-summary-how-feminist-swedens-foreign-policy-2017.pdf> Hämtad: 2018-09-15.
- Concord., 2016. *How feminist is Sweden's foreign policy 2016*. Online: <https://concord.se/wp-content/uploads/2018/05/granskning-fem-utr-pol-2016.pdf> Hämtad: 2018-09-15.
- De Alwis, Malathi et al., 2012. *Women and Peace Processes*. I Cohn, Carol and Enloe, Cynthia (red.), *Women and Wars*. Cambridge: Polity Press.
- Delargy, Pamela. 2012. *Sexual violence and women's health in war*. I Cohn, Carol and Enloe, Cynthia (red.), *Women and Wars*. Cambridge: Polity Press.
- Dey, Ian., 1993. *Qualitative data analysis: a user-friendly guide for social scientists*. New York: Routledge.
- EIGE., 2017. *Gender Equality Index 2017: Measuring gender equality in the European Union 2005-2015 - Main findings*. Online: <https://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/gender-equality-index-2017-measuring-gender-equality-european-union-2005-2015-main-findings> Hämtad: 2018-11-29.
- Egnell, Robert., 2016. *Feministisk utrikespolitik i teori och praktik*. Statsvetenskaplig tidskrift. 2016:4. Online: <http://journals.lub.lu.se/index.php/st/article/view/16441/14895> Hämtad: 2018-09-15.
- Eliasson, Jan., 2006. *Pressmeddelande*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Online: <https://www.regeringen.se/49bb56/contentassets/7ec300a26f3344d2b6951b733fd2ff59/pressmeddelanden-2002-2006---jan-eliasson> Hämtad: 2018-11-20.
- Ely, Margot., Vinz, Ruth., Downing, Maryann., och Anzul, Margaret., 1997. *On writing qualitative research: living by words*. London: Routledge och Farmer Press.
- Enloe, Cynthia., 1990. *Bananas, beaches and bases: making feminist sense of international politics*. London: University of California Press.
- Enloe, Cynthia., 1996. *Margins, silences and bottom rungs: how to overcome the underestimation of power in the study of international relations*. I Smith, Steve, Ken Booth, Marysia Zalewski (red.) *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eriksson, Aleksandra., 2015. *Många har ingen aning om vad feministisk utrikespolitik är*. Online: <https://feministisktperspektiv.se/2015/04/30/manga-har-ingen-aning-om-vad-feministisk-utrikespolitik-ar/> Hämtad 2019-01-06.

- FN – säkerhetsrådet., 2000. *Resolution 1325: Adopted by the Security Council at its 4213th meeting, on 31 October 2000*. Online: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/720/18/PDF/N0072018.pdf?OpenElement> Hämtad: 2018-10-17.
- FN – säkerhetsrådet., 2008. *Resolution 1820: Adopted by the Security Council at its 5916th meeting, on 19 June 2008*. Online: [http://undocs.org/en/S/RES/1820\(2008\)](http://undocs.org/en/S/RES/1820(2008)) Hämtad: 2018-10-17.
- FN – Womens Watch., 2009. *Women, Gender Equality and Climate Change*. Online: http://www.un.org/womenwatch/feature/climate_change/downloads/Women_and_Climate_Change_Factsheet.pdf Hämtad: 2018-10-22.
- Geertz, Clifford., 1973. *The interpretation of cultures*. New York: Basic Books.
- Gerdfeldter, Mathias., 2014. *Så vill Stefan Löfven styra Sverige*. SVT Nyheter. Online: <https://www.svt.se/nyheter/val2014/sa-vill-stefan-lofven-styra-sverige> Hämtad: 2019-01-02.
- Gemzöe, Lena., 2002. *Feminism*. Stockholm: Bilda.
- Guest, Greg, Macqueen, Kathleen M och Namey, Emily E., 2012. *Applied Thematic Analysis*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Gustavsson, Jakob., 1998. *The politics of foreign policy change: Explaining the Swedish reorientation on EC membership*. Lund: Lund University Press.
- Gustavsson, Jakob., 2011. *Utrikespolitiskt beslutsfattande*. I Gustavsson, J., och Tallberg, J. (red.) *Internationella relationer*. 2.ed. Lund: Studentlitteratur AB.
- Hall, Martin., 2011. *Realism*. I Gustavsson, J., och Tallberg, J. (red.) *Internationella relationer*. 2.ed. Lund: Studentlitteratur AB.
- Hallehn, Axel., 2017. *Den första feministiska regeringen?* Masteruppsats. Online: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1144634/FULLTEXT01.pdf> Hämtad 2018-09-01.
- Holmquist, Anette. *Clintons okända brev till Wallström*. Aftonbladet. Online: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/4dVMGG/clintons-okanda-brev-till-wallstrom> Hämtad 2018-12- 28.
- Hudson, Valerie M., 2008. *The history and evolution of foreign policy analysis*. I Smith, S. Hadfield, A och Dunne, T. (red.) *Foreign Policy: theories, actors, cases*. Oxford: Oxford University Press.
- Ingelstam, Lars., 2015. *Vision och verklighet: på spaning efter utrikespolitikens kompass*. Mänsklig säkerhet, 17. Online: <http://manskligsakerhet.se/2015/09/17/vision-och-verklighet-pa-spaning-efter-utrikespolitikens-kompass-2/> Hämtad:2018-10-15.
- Jezierska, Katarzyna och Towns, Ann., 2017. *Taming feminism? The place of gender equality in the 'Progressive Sweden' brand*. *Place Branding & Public Diplomacy*. 2018:4. Online://doi.org/10.1057/s41254-017-0091-5 Hämtad: 2018-10-05.
- Kingdon, John W., 1995. *Agendas, Alternatives and Public Policies*. 2, ed. New York: HarperCollins College Publishers.
- Kronsell, Annica., 2011. *Feminism*. I Gustavsson, J., och Tallberg, J. (red.) *Internationella relationer*. 2.ed. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ljungkvist, Kristin., 2007. *Feminism i internationell politik – bidrag och utmaningar*. Essäer och analyser. Online: <https://studentportalen.uu.se/uusp-filearea-tool/download.action?nodeId=96739&toolAttachmentId=42695> Hämtad 2018-09-12.
- Lövin, Isabella., 2015. Minister for International Development Cooperation Ms Isabella Lövin's speech at the GPEDCs side event: Using partners hip to deliver on the SDGs:The case of gender responsive budgeting. Online: <https://www.government.se/speeches/2015/09/bistandsminister-isabella-lovins->

- [anforande-under-gpedcs-sidoevent-using-partners-hip-to-deliver-on-the-sdgs-the-case-of-gender-responsive-budgeting/](#) Hämtad: 2018-12-01.
- Lövin, Isabella., 2016. *Access to the life-saving services of a midwife is a gender right issue*. The Guardian, debattartikel. Online: <https://www.theguardian.com/global-development/2016/may/05/life-saving-services-midwife-gender-rights-reproductive-health-isabella-lovin-sweden> Hämtad: 2018-12-03.
- Lövin, Isabella., 2017. *Kvinnor måste få välja när de vill ha barn*. Svenska Dagbladet, debattartikel. Online: <https://www.svd.se/kvinnor-maste-fa-valja-nar-de-vill-ha-barn> Hämtad: 2018-11-21.
- Mazurana, Dyan and Eckerbom Cole, Linda., 2012. *Women, Girls and Disarmament, Demobilization and Reintegration (DDR)*. I Cohn, Carol and Enloe, Cynthia (red.), *Women and Wars*. Cambridge: Polity Press.
- Nationalencyklopedin., 2018. *Tjock beskrivning*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/tjock-beskrivning> Hämtad: 2018-10-29.
- Nordberg, Jenny, 2015. *Who's Afraid of a Feminist Foreign Policy?* The New Yorker, April 15, 2015. Online: <https://www.newyorker.com/news/news-desk/swedens-feminist-foreign-minister> Hämtad: 2018-09-05.
- Paffenholz, Thania et al., 2016. *Making Women Count - Not Just Counting Women: Assessing Women's Inclusion and Influence on Peace Negotiations*. Online: <https://www.inclusivepeace.org/sites/default/files/IPTI-UN-Women-Report-Making-Women-Count-60-Pages.pdf> Hämtad 2019-01-04.
- Parks, Katherine. *President Michelle Bachelet: A Champion for Women's Rights in Chile*. Online: <https://borgenproject.org/bachelet-womens-rights-in-chile/> Hämtad: 2018-11-30.
- Regeringskansliet., 2009. *Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2009–2012*. Online: <https://www.regeringen.se/contentassets/3052c3f9d39a405388607753bf62b7ee/regeringens-handlingsplan-for-2009-2012-for-att-genomfora-sakerhetsradets-resolution-1325-2000-om-kvinnor-fred-och-sakerhet> Hämtad: 2018-09-12.
- Regeringskansliet., 2010. *På lika villkor: Policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom svenskt internationellt utvecklingsarbete*. Online: <https://www.regeringen.se/49c841/contentassets/2e371a7ba7fb4474bcd82840f7e726aa/pa-lika-villkor-policy-for-jamstallldhet-och-kvinnors-rattigheter-och-roll> Hämtad: 2018-11-30.
- Regeringskansliet., 2015a. *Handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med fokusområden för år 2016*. Online: <https://www.regeringen.se/48fd84/contentassets/a50b41904e1b44af927a02cea7deba8/2016-ars-handlingsplan-for-feministisk-utrikespolitik> Hämtad: 2018-09-10.
- Regeringskansliet., 2016a. *Utrikesdepartementets handlingsplan för genomförande av Politiken för global utveckling (PGU) 2016*. Online: <https://www.regeringen.se/4aca90/contentassets/2c0080676c2b4085a30514ca67bcac2b/uds-handlingsplan-for-genomforandet-av-pgu.pdf> Hämtad: 2018-10-20.
- Regeringskansliet., 2016b. *Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020*. Online: <https://www.regeringen.se/49ef7e/contentassets/ead33c0dd10e47b1b614c413e756fac1/sveriges-nationella-handlingsplan-for-genomforande-av-fns-sakerhetsradets-resolutioner-om-kvinnor-fred-och-sakerhet-20162020-.pdf> Hämtad: 2018-09-12.
- Regeringskansliet., 2017a. *Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med fokusområden för år 2017*. Online:

- <https://www.regeringen.se/49005c/contentassets/a50b41904e1b44af927a02cea7deba8/2017-ars-handlingsplan-for-feministisk-utrikespolitik.pdf> Hämtad: 2018-10-20.
- Regeringskansliet., 2017b. *Sweden's feminist foreign policy – examples from three years of implementation*. Online:
<https://www.government.se/4ab455/contentassets/654bcc72d8f44da087386b4906043521/swedens-feminist-foreign-policy--examples-from-three-years-ofimplementation.pdf> Hämtad: 2018-09-15.
- Regeringskansliet., 2018a. *Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med indikativa åtgärder för år 2018*. Online:
<https://www.regeringen.se/490474/contentassets/a50b41904e1b44af927a02cea7deba8/2018-ars-handlingsplan-for-en-feministisk-utrikespolitik.pdf> Hämtad: 2018-10-20.
- Regnér, Åsa., 2017. *Svensk jämställdhet i topp*. Regeringskansliet. Online:
<https://www.regeringen.se/artiklar/2017/10/svensk-jamstallldhet-i-topp/> Hämtad: 2018-11-29.
- Saldaña, Johnny., 2009. *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. London: SAGE Publications Ltd. Online:
http://stevescollection.weebly.com/uploads/1/3/8/6/13866629/saldana_2009_the-coding-manual-for-qualitative-researchers.pdf Hämtad: 2018-10-26.
- Sjoberg, Laura., 2009. *Introduction to Security Studies: Feminist Contributions*. Security studies 18:2. Online:
<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=920261ff-6f7d-427e-acb2-7fd52dced188%40sessionmgr104> Hämtad: 2018-12-01.
- Sjoberg, Laura., 2013. *Feminist IR 101*. International Studies Perspective, 14:4. Online:
<https://doi.org/10.1111/j.1528-3585.2012.00475.x> Hämtad: 2018-10-11.
- Stans, Jill., 1998. *Gender and international relations*. Cambridge: Polity Press.
- Stans, Jill. 2003. *Engaging from the margins: feminist encounters with the 'mainstream' of International Relations*. British Journal of Politics and International Relations, 5:3. Online:
<http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=10582498&S=R&D=a9h&EbscoContent=dGJyMNLr40Seprc4zdneyOLCmr1CeprFSsq%2B4SbKWxWXS&ContentCustomer=dGJyMPGpt0mwqrBRuePfgeyx43zx> Hämtad: 2018-09-27.
- Stans, Jill., 2005. *An introduction to international relations: perspectives and themes*. Harlow: Pearson Longman.
- Stans, Jill., 2007. *Gender and international relations*. 2, ed. Cambridge: Polity Press.
- Suhrke, Astri., 1999. *Human Security and the Interests of States*. Security Dialogue. Online:
<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177%2F0967010699030003002> Hämtad: 2019-01-12.
- Tickner, J Ann., 1992. *Gender in international relations: Feminist perspectives on achieving global security*. New York: Columbia University Press.
- Tickner, J Ann., 2001. *Gendering world politics issues and approaches in the post-Cold War era*. New York: Columbia University Press. Online:
<http://eds.a.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzc1ODI0X19BTg2?sid=af076be9-2f47-458c-9980-b3ace13975f8@sdv-sessmgr05&vid=0&format=EB&rid=1> Hämtad: 2018-10-09.
- Tickner, J Ann., 2004. *Feminist responses to international security studies*. Peace review. 16:1. Online: <https://doi.org/10.1080/1040265042000210148> Hämtad: 2018-11-28.
- Tickner, J Ann., 2014. *Gender in World Politics*. I Baylis, J., Smith, S. och Owens, P. (red.). The globalization of world politics: an introduction to international relations. (6., [rev.] ed.) Oxford: Oxford University Press.

- Tickner, J Ann., 2014b. *Hans Morgenthau's Principles of Political Realism*. I Tickner J. Ann (red.). A feminist voyage through international relations. New York: Oxford university press.
- Tong, Rosemarie., 2008. *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction*. 3, ed. Boulder: Westview Press.
- True, Jacquie., 2005. *Feminism*. I Burchill, S. et.al. (red.). Theories of International Relations. Palgrave Macmillan Ltd. Online: <http://lib.jnu.ac.in/sites/default/files/RefrenceFile/Theories-of-IR.pdf> Hämtad: 2018-09-15.
- UN Women – Nationell Kommité Sverige., 2008. *Jämställdhet är en mänsklig rättighet. En handbok om FN:s Kvinnokonvention och Peking-plattformen*. Online: <http://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Jamstallldhet-ar-en-mansklig-rattighet.pdf> Hämtad: 2018-09-13.
- UN Women., 2015. *Preventing conflict transforming justice securing the peace: A global study on the mplementation of United nations Security Council resolution 1325*. Online: [https://www.peacewomen.org/sites/default/files/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015%20\(1\).pdf](https://www.peacewomen.org/sites/default/files/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015%20(1).pdf) Hämtad: 2018-10-21.
- Utrikesdepartementet., 2008. *Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik*. Online: <https://www.regeringen.se/49b739/contentassets/7c1c2e082fa54383a7634e5875285e05/manskliga-rattigheter-i-svensk-utrikespolitik-skr.-200708109> Hämtad: 2018-11-22.
- Wallström, Margot och Lövin, Isabella., 2015. *Jämställdhet skapar fred och välbefinnande*. Göteborgs-Posten, debattartikel. Online: <http://www.gp.se/debatt/j%C3%A4mst%C3%A4lldhet-skapar-fred-och-v%C3%A4lbefinnande-1.64802> Hämtad: 2018-12-01.
- Wallström, Margot. 2016. *Tal i riksdagen: "Hur feministisk är Sveriges utrikespolitik?"*. Online: <https://www.regeringen.se/tal/2016/03/tal-i-riksdagen-7-mars-om-hur-feministisk-ar-sveriges-utrikespolitik/> Hämtad 2018-09-26.
- Wallström 2017a. Speech at Security Council briefing on Peace and Security in Africa. 30 October 2017. <https://www.government.se/speeches/2017/10/speech-atsecurity-council-briefing-on-peace-and-security-in-africa> Hämtad: 2018-11-30.
- Wallström, Margot, 2017b. *Speech at Lund University on feminist foreign policy*. 7 March, Lund. Online: <https://www.regeringen.se/tal/2017/03/tal-om-feministiskutrikespolitik-vid-lunds-universitets-350-arsjubileum> Hämtad: 2018-11-30.
- Wallström, Margot, 2017c. *Sverige tar plats i FN:s säkerhetsråd*. Dagens Nyheter, debattartikel. Online: <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2017/01/sverige-tar-plats-i-fns-sakerhetsrad/> Hämtad: 2018-11-29.
- Wallström, Margot. 2017d. *Tal vid säkerhetsrådets debatt om resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet*. Online: <https://www.government.se/speeches/2017/10/speech-at-the-un-security-council-debate-on-resolution-1325-on-women-peace-and-security/> Hämtad: 2018-12-01.
- Wallström, Margot, 2018a. *Sverige har stärkt kvinnors röst i FN:s säkerhetsråd*. Dagens Nyheter, debattartikel. Online: <https://www.dn.se/debatt/sverige-har-starkt-kvinnors-rost-i-fns-sakerhetsrad> Hämtad: 2018-11-29.
- Whitworth, Sandra., 2008. *Feminist Perspectives*. I Williams, P. (red.) Security Studies: An Introduction. London: Routledge.
- Youngs, Gillian., 2004. *Feminist International Relations: a Contradiction in Terms? Or: Why Women and Gender are Essential to Understanding the World 'We' Live in*. International Affairs, 80:1. Online: <http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=12086825&S=R&D=>

[a9h&EbscoContent=dGJyMMvl7ESep7M4zdneyOLCmr1Cep65SsKi4TLGWxWXS&ContentCustomer=dGJyMPGpt0mwqrBRuePfgeyx43zx](#) Hämtad:2018-09-10.

10. Appendix: Kodbok

Kodnamn	Koddefinition
Mänskliga rättigheter	<p>Definition: Respektive regerings uttalanden om mänskliga rättigheter, rättigheter och demokrati.</p> <p>När tema används: I sammanhang där mänskliga rättigheter, rättigheter omnämns explicit, när uttryck kan motiveras vara synonymt till mänskliga rättigheter och rättigheter i stort. Begreppet demokrati tas upp om det omnämns i samband med temat.</p> <p>När tema inte används: Används inte när mänskliga rättigheter nämns i samband med ekonomi eller bistånd då detta tas upp i temat ekonomisk utveckling eller när rättigheter nämns i relation till konflikt då detta tas upp i temat påverkan av konflikt.</p>
Säkerhet	<p>Definition: Respektive regerings uttalanden om utrikespolitik som syftar till försvarspolitik, global säkerhet samt inre säkerhetspolitik.</p> <p>När tema används: När säkerhetspolitik uttrycks explicit, när uttryck kan motiveras vara synonymt till säkerhetspolitik och när kontexten talar om säkerhet som kan relateras till begreppet.</p> <p>När tema inte används: När säkerhetsbegreppet nämns i samband med fredsprocesser, då detta tas upp i temat fredsprocesser.</p>
Ekonomisk utveckling	<p>Definition: Respektive regerings uttalanden om ekonomi, som syftar till bistånd, utvecklingspolitik, handel och insatser för ekonomiskutjämning.</p> <p>När tema används: När de ovan nämnda områdena omnämns explicit, uttryck kan motiveras vara synonymt till ekonomiska politikområden och när kontexten talar om säkerhet som kan relateras till begreppet. Detta tema innefattar också sexuella- och reproduktiva rättigheter</p>

	<p>och hälsa, då dessa omnämns tillsammans i materialet.</p> <p>När tema inte används: När regeringarna ej uttalar sig kring detta tema.</p>
Påverkan av konflikt	<p>Definition: Respektive regerings uttalanden om hur konflikter och krig påverkar människor och samhällen.</p> <p>När tema används: Används där konflikter och hur de påverkar befolkningen, samhällen och den globala världen omnämns explicit, när uttryck kan motiveras vara synonymt till konfliktpåverkan.</p> <p>När tema inte används: Används inte när begreppet nämns i samband med säkerhet eller fredsprocesser.</p>
Fredsprocesser	<p>Definition: Respektive regerings uttalanden om fredsskapande insatser, fredsprocesser, statsbyggande</p> <p>När tema används: Används när fredsskapande, fredsprocesser och statsbyggande omnämns explicit, när uttryck kan motiveras vara synonymt till dessa processer.</p> <p>När tema inte används: När regeringarna ej uttalar sig kring detta tema.</p>